

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 55 • nr. 01 • januari 2019 • € 1,75 • www.sp.nl

EN NU OMHOOG DIE LONEN!

20 MAART: RUTTE OF RECHTVAARDIGHEID

ZIEKENHUIZEN: HUN SPEELTJES, UW GEZONDHEID

Arend van Dam

15 MAART HET HELE ONDER- WIJS STAAKT

Op 15 maart leggen leraren en docenten uit alle sectoren – van het basisonderwijs tot de universiteiten – het werk neer. Dat gebeurt tijdens een landelijke onderwijsstaking op het Malieveld in Den Haag. De Algemene onderwijsbond (AOB) en FNV eisen extra investeringen, minder werkdruk en hoger salaris. De landelijke staking vormt het sluitstuk van een actieweek die op 11 maart begint. Het signaal is helder: vlak voor de Statenverkiezingen van 20 maart maken de onderwijsbonden zich hard voor structurele investeringen in het onderwijs. SP-Kamerlid Peter Kwint in het AD: 'De leraren moeten staken terwijl bestuursvoorzitters van multinationals hun verlanglijstje gewoon naar Rutte sms'en. Maar na jaren van bezuinigingen, bureaucraties en schaalvergroting is bij hen de maat vol. Benieuwd of het kabinet net zo goed luistert naar het onderwijs als naar de sms'ende bazen. Onze steun hebben ze.'

★ ROOD jong in de SP

**BEN JIJ EEN JONGE SP'ER, MAAR GEEN ROOD-LID?
SLUIT JE NU GRATIS AAN EN STEUN DE MEEST ACTIEVE
POLITIEKE JONGERENORGANISATIE VAN NEDERLAND!**

SUCCES: VERGUNNINGSTELSEL VOOR HUISJESMELKERS

Goed nieuws! Er komt een vergunningstelsel voor huisjesmelkers die herhaaldelijk de regels overtreden. Zij kunnen straks keihard worden aangepakt, met uiteindelijk zelfs een totaalverbod om nog te verhuren. Jarenlang voerde ROOD hiervoor actie met huurders. En alleen doordat mensen opstonden en zeiden 'dit pikken we niet meer', is dit gelukt. Niet lullen, maar poetsen. Zij aan zij staan met jongeren en concrete verandering afdwingen.

Maar niet alle problemen zijn hiermee opgelost. Er is nog steeds woningnood en er zijn nog steeds huisjesmelkers. Binnenkort trapt ROOD daarom weer de verkiezing Huisjesmelker van het Jaar af. Ken jij mensen die te maken hebben met een huisjesmelker, of is jouw eigen huisbaas er een?

Nomineer slechte verhuurders via
www.huisjesmelkervanhetjaar.nl

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHEIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Rob Janssen, Daniël de Jongh

Vormgeving
Maurits Gemmink, Robert de Klerk
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma
Karen Veldkamp

Illustratie cover
Nenad Mečava

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Illustraties
Arend van Dam, Olivia Ettema
Wim Steenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

**Abonnementen- en
ledenadministratie**
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

**De Tribune in
gesproken vorm**
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen
met de SP-administratie.

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Actueel

Mythe ontmaskerd:
lonen kunnen omhoog

4

Verkiezingen

In alle Staten!

6

Ziekenhuizen

Als fiches op de roulette-tafel

16

Rechtsstaat

Vrouwe Justitia wordt belaagd

18

Klimaat

'Faliekant tegen
dit Shell-akkoord'

22

21 Gele hesjes en de woede van Édouard Louis

25 Uitgelicht: Nog jaren door?

26 Bijzondere cold case: Johan van Oldenbarnevelt

28 LinksVoor: Ronald van Hal knapt oude dieselmotoren op

12, 13, 14, 15, 24, 29 Nieuws **30** Prikbord

31 Puzzel **32** Theo de buurtconciërge

COLUMN

Respect voor Koen en Leendert

Stenen naar je auto. Vuurwerk naar je hoofd. Scheldpartijen. Mensen die je aanvliegen of zomaar een klap geven. Het geweld tegen agenten is afgelopen oud en nieuw verdubbeld ten opzichte van vorig jaar. Ik vind dat onacceptabel. Het is nu al zo dat de strafeis voor eikels die geweld gebruiken tegen hulpverleners hoger is, maar kennelijk is dit niet voldoende. We moeten snel onderzoeken wat het meest effectief is om het voor onze hulpverleners veiliger te maken. Als je agenten aanvalt met oud en nieuw heb je wat mij betreft niets op straat te zoeken.

Mijn respect voor hulpverleners zoals onze agenten, ambulance- of brandweer-medewerkers is altijd al groot geweest. Voor een niet al te hoog salaris zetten zij zich dag en nacht, in weekenden en op feestdagen, in voor onze veiligheid. Maar mijn respect is alleen maar gegroeid toen ik laatst op een zaterdag een nachtdienst mee mocht draaien met agenten Koen en Leendert in Tilburg. Met een vrouw die slachtoffer was van huiselijk geweld, een scooterongeluk, een gedumpte hond, drugscriminelen en bekeuringen vonden Koen en Leendert het een rustige nacht. Kun je nagaan.

Deze agenten straalden als ze vertelden over hun werk: 'Wij hebben de mooiste baan van de wereld.' En ik begrijp dat ze dat zeggen, want wat doen ze belangrijk werk. Maar hoe triest is het dan dat zij tijdens oud en nieuw, als de rest van Nederland aan de olieballen zit, met zoveel geweld te maken krijgen. Hoe triest is het dat onze agenten al tijdens in actie zijn voor meer collega's, om hun werk beter te kunnen doen. En hoe triest is het dat het vaak de agenten zijn die te maken krijgen met de gevolgen van de ondoordachte bezuinigingen op de geestelijke gezondheidszorg.

Het is, net als op veel andere plekken in de publieke sector, te danken aan de toewijding en inzet van mensen als Koen en Leendert, dat het werk nog goed gedaan wordt. Laten we ze de waardering geven die ze verdienen.

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

MINIMUMLOON

‘SPOOKVERHALEN ZIJN HET’

De verhoging van het minimumjeugdloon in 2017 smaakt naar meer. Zeker nu het economisch onderzoeksinstituut SEO – in tegenstelling tot neoliberale doemscenario’s – concludeert dat de verhoging niet leidt tot meer werkloosheid onder jongeren. Jasper van Dijk: ‘Het wettelijk minimumloon met tien procent omhoog is een eerste stap.’

HET WAS EEN ZWAAR bevochten, maar klinkende overwinning. Talloze jongeren, veelal verenigd in jongerenavakbeweging Young & United, voerden tussen 2014 en 2016 samen met ROOD en de SP harde acties voor de afschaffing van het minimumjeugdloon. Met succes, want toenmalig minister van Sociale Zaken Asscher schafte dit jeugdloon deels af en het loon van jongeren van

18 tot en met 20 werd verhoogd. In opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft het economisch onderzoeksinstituut SEO deze maatregelen onlangs onderzocht. Wat blijkt? Wat sommigen vreesden, namelijk meer werkloosheid onder jongeren, heeft zich helemaal niet voltrokken. SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk is niet verrast door die conclusie.

‘Het bevestigt wat de SP altijd gezegd heeft. Namelijk dat er helemaal niet meer jongeren aan de kant komen te staan als hun lonen omhoog gaan. Neoliberale economen en het Centraal Planbureau hebben steeds gezegd: begin niet aan loonsverhoging, dat leidt tot meer werkloosheid want dan gaan bedrijven minder mensen aannemen. SEO concludeert nu dat dat allemaal onzin is, dat het

spookverhalen waren. Kortom, de verhoging moet zo snel mogelijk nog verder doorgezet worden. Feitelijk is het namelijk een stappenplan. De situatie is nu: 21- en 22-jarigen krijgen nu het echte wettelijke minimumloon, dus gelijk aan dat van 23-jarigen en ouder. Maar in de leeftijdsgroep van 18 tot en met 20 jaar zijn er alleen nog maar verhogingen doorgevoerd. Dus onze oproep is: ga hiermee door

MAIL VAN RON

Partijvoorzitter Ron Meyer
mailt met financieel geograaf
Ewald Engelen

‘Er komt een offensief voor verhoging van het minimumloon en afschaffing van het jeugdloon’

totdat iedereen het loon krijgt waar elke werkende recht op heeft, tot we geen apart jeugdloon meer hebben.’

‘Voor de SP is de strijd voor hogere lonen sowieso een belangrijk punt. We zien nu dat de economie al een tijdje groeit als een tierelier, het geld klotst bij wijze van spreken tegen de plinten. Maar de lonen blijven achter. De Nederlandsche Bank, de Rabobank en zelfs Mark Rutte zeggen tegenwoordig dat de lonen best omhoog mogen. Maar er gebeurt niets. Dat is voor ons aanleiding om hier flink mee aan de slag te gaan. We komen binnenkort met een flink offensief voor de verhoging van het wettelijk minimumloon. Om te beginnen met 10 procent. Op het moment dat je de lonen verhoogt gaan ook de uitkeringen omhoog en willen we ook dat de andere lonen een opwaartse druk gaan krijgen, zodat de gewone man en vrouw ook wat gaan merken van de groeiende economie.’

1977

‘Kijk, wij zitten al minstens vijftien jaar in het neoliberale paradigma. Dat schrijft ons voor: lagere lonen en minder overheid. Dit SEO-onderzoek is zo waardevol omdat het aantoonde dat die neoliberale denklijn niet klopt. Als je de

lonen verhoogt, is dat helemaal niet slecht voor de werkgelegenheid. En het is heel goed voor de koopkracht. Dat is het kernpunt van onze strijd; dat wij inderdaad laten zien dat Keynesiaanse politiek van hogere lonen en investeren in de samenleving helemaal niet slecht is voor de economie. Het heilige geloof van Mark Rutte is daarentegen: bedrijven moeten gesponsord worden en mensen komen op de tweede plaats. Multinationals boven mensen dus. Even het volgende: uit cijfers van de Rabobank blijkt dat een gemiddeld huishouden uit 2014 vrijwel hetzelfde besteedbaar inkomen had als een huishouden uit 1977! Dus de lonen zijn al decennialang gelijkgebleven, als je het corrigeert voor de inflatie. Ondertussen schieten de bedrijfswinsten door het dak. Dát is de strijd die wij voeren! Het minimumjeugdloon is ook zo'n neoliberale uitvinding; een truc om onder het wettelijk minimumloon te kunnen uitbetalen. Terwijl iemand van 19 jaar natuurlijk dezelfde lasten heeft als anderen, die ouder zijn. Die 19-jarige heeft ook zorg- en energiekosten, krijgt ook te maken met een hogere btw. Dus waar haalt het kabinet het lef vandaan om mensen onder het minimumloon te betalen?’

tekst Rob Janssen
foto Karen Veldkamp

Identiteitspolitiek

Beste Ewald,

Recent schreef AD-columnist Özcan Akyol dat hij zich verbaast over “groepen die dezelfde maatschappelijke problemen ervaren, maar desondanks steeds vaker, door media en politici, tegen elkaar worden uitgespeeld, alsof ze elkaars vijanden zijn”. Hij schreef over identiteitspolitiek als “het gif dat tweespalt veroorzaakt”. Jij schreef een heel boek over klasse boven identiteitspolitiek: **Het is klasse, suffie, niet identiteit**. Wat is het probleem van identiteitspolitiek? Is het zoeken naar geborgenheid en herkenning niet van alle tijden, nog niet zo lang geleden was ons land totaal verzuimd, nietwaar? Hoe zorgen we dat klassenstrijd boven identiteitspolitiek gaat?

Met vriendelijke groet,

Ron Meyer

Re: Identiteitspoli...

Ha Ron,

De crisis van 2008 heeft de fraaie sluier die over de mondiale economie hing met veel geweld weggetrokken. Kiezers zijn gaan inzien dat de neoliberale belofte van een stijgend tij dat alle boten omhoog stuwt een leugen is. De kosten voor het levensonderhoud zijn gestegen, inkomens zijn gedaald en ongelijkheden zijn verhard tot bolwerken van privilege en achterstelling. Een collectieve reactie blijft echter uit. De politieke elite is erin geslaagd alle energie te laten wegvloeien naar erkenningskwesties als zwarte piet en genderneutrale wc's. Terwijl verdelingskwesties als de toegang tot huisvesting, goed onderwijs, goede gezondheidszorg, arbeidszekerheid en een eerlijk loon die iedereen aangaan – wit, zwart; heteroseksueel, homoseksueel; man, vrouw; gelovig, ongelovig – angstvallig buiten het publieke debat worden gehouden. Dat is het gif van de identiteitspolitiek: verdeel en heers, in plaats van gezamenlijk verzet tegen de neoliberale wereldorde.

Groet, Ewald

20 MAART

Reikhalzend wordt er uitgezien naar de verkiezingen voor Provinciale Staten op 20 maart. Wat wordt de politieke koers in de twaalf provincies?

Hoe verder met duurzaamheid, verkeer, natuur en leefomgeving? En: de nieuwe Statenleden kiezen de Eerste Kamer. Het kabinet heeft daar nu de kleinst mogelijke meerderheid. Verliest Rutte III die meerderheid – een reële kans – dan wordt doorgaan met het huidige rechtse beleid nog moeilijker, zo niet onmogelijk. Reden genoeg om te gaan voor grote SP-fracties; in alle provincies én in de Eerste Kamer. Wat speelt er in onze provincies? Het woord is aan de lijsttrekkers; deze maand de eerste zes.

tekst Lesley Arp en Rob Janssen
foto's Maurits Gemmink

RUTTE OF REC

DRENTHE LEEFBARE GEMEENSCHAP

'DE SP IS IN DRENTHE bij uitstek de partij die de sociale gevolgen van de afbraak van voorzieningen benoemt', stelt SP-lijsttrekker **Greetje Dikkers**. 'Bij de meeste andere partijen in de Provinciale Staten staat economische groei bovenaan de agenda. Als SP benadrukken we telkens weer dat het in Drenthe ook socialer moet en rechtvaardiger kan.' De provincie kampt met lage bevolkingsdichtheid en een vergrijzend platteland. Het aanbod van voorzieningen wordt volgens Dikkers steeds schraler, waardoor de leefbaarheid in het gedrang komt.

Dit geldt ook voor de zorg. Aanrijtijden van ambulances liggen bijvoorbeeld vaak niet binnen de toegestane norm. En al meer dan tien jaar kampt Noord-Nederland met een huisartsentekort, dat vooral in Zuid-Oost Drenthe nijpend is. Onlangs sloot er nog een

praktijk in Emmen omdat er geen opvolger te vinden was. Dikkers: 'Zorg moet dicht bij huis georganiseerd blijven. Regionale ziekenhuizen moeten behouden blijven en zorgverzekeraars mogen niet bepalen welke zorg mensen krijgen. De uiteindelijke remedie tegen de uitholling van de zorg is natuurlijk een Nationaal ZorgFonds. Als Statenfractie steunen wij de strijd tegen de macht van de zorgverzekeraars. Zo voerden we actie tegen de sluiting van de kinder- en kraamafdeling van het Treant-ziekenhuis in Hogeveen en hebben we gepleit voor meer zeggenschap voor de provincie over ziekenhuizen.' Maar ook bereikbaar en betaalbaar vervoer is volgens de Drentse SP een essentiële voorwaarde voor leefbare gemeenschappen. Zo verzette de Drentse SP zich de afgelopen periode tegen bezuinigingen op het busvervoer.

FLEVOLAND GEEN PRESTIGE

'IN NEDERLAND IS HET best lastig om plannen voor windmolenparken van de grond te krijgen. Toch maken we in Flevoland flinke stappen in de energietransitie. Dat is vooral het werk geweest van SP-gedeputeerde Arie Stuivenberg, die ons helaas in 2017 is overleden nadat hij een jaar ernstig ziek was', vertelt lijsttrekker **Frans Mulckhuijse**. 'Maar wat de SP betreft moet die energietransitie wel rechtvaardig zijn. Anders ligt voor je het weet de polder vol met zonnepanelen die door energiecowboys zijn aangelegd, en betalen de bewoners de hoofdprijs', vervolgt de Almeerder. Zo wil de SP dat bewoners mee profiteren van de plannen voor windmolenparken en zonnevelden die momenteel in de maak zijn in Flevoland.

Ook de bereikbaarheid van kleine kernen is een belangrijk campagnethema.

HTVAARDIGHEID

HAPPEN

Dijkers werd vier jaar geleden, op 56-jarige leeftijd, voor het eerst gekozen in de Drentse Staten. 'Ik weet dus uit ervaring dat je ook op latere leeftijd volksvertegenwoordiger kunt worden. Maar als ik had geweten hoeveel voldoening het werk in de Staten mij zou brengen, dan was ik wel dertig jaar eerder begonnen', stelt Dijkers. Met de provinciale werkgroep 'Vrouwen Kiezen' spoort Dijkers andere vrouwen aan om ook politiek actief te worden. Want het Statenlid betreurt het dat ook in de provin-

ciale politiek de balans tussen mannen en vrouwen nog ver te zoeken is. Dijkers: 'Toen ik gevraagd werd om de Drentse lijst aan te voeren twijfelde ik eerst wel even. Maar als je vindt dat vrouwen niet moeten aarzelen om hun rol in de politiek te pakken, kun je zelf natuurlijk niet achterblijven! Omdat wij als SP'ers goed weten voor wie we het doen, ga ik deze uitdaging met veel plezier aan.' ●

BEST BEWAARDE GEHEIM VAN DRENTHE

'Onze provincie heeft een enorm gevarieerd landschap, met heidevelden, beekdalen, vennen, hoogveen, zandverstuivingen, maar ook oerbos. We staan als Drenten bekend om onze bescheidenheid, maar ik zie dat eerder als een vorm van trots waarmee we al dit moois in bescherming nemen.'

PROJECTEN, MAAR CULTUUR VOOR IEDEREEN

Mulckhuijse: 'Almere en Lelystad hebben redelijk goede ov-verbindingen. Maar dit moet ook voor de dorpen in de Noordoostpolder gelden. Het risico dreigt dat normale buslijnen daar op den duur worden vervangen door buurtbusjes.' Ook de wens van een spoorlijn die de Flevopolder en Noordoostpolder verbindt met Groningen en Friesland – de zogeheten Zuiderzeelijn – moet wat de SP betreft op de politieke agenda blijven. In 2007 zette het kabinet-Balkenende IV een streep door dit plan. De SP blijft zich hard maken voor een fatsoenlijke spoorverbinding tussen het noorden, Flevoland en de Randstad. 'Al is hier waarschijnlijk een lange adem voor nodig', stelt de SP-lijsttrekker.

Hoewel het niet direct een provinciale taak is, maakt de Flevolandse Statenfractie zich ook hard voor goede zorg. 'Zo stonden we in oktober, toen bekend werd dat er plannen waren om ziekenhuis MC Zuiderzee in Lelystad te sluiten, meteen voor de deur met folders van het Nationaal ZorgFonds. Als

provincie moet je ernaar streven dat grote steden een volwaardig ziekenhuis houden. Met name in Urk voeren we hier campagne voor, want voor de Urkers is MC Zuiderzee het dichtstbijzijnde ziekenhuis.'

Maar er zijn ook zaken die wat de SP Flevoland betreft een tandje minder kunnen, zoals de vele prestigeprojecten. 'Flevoland kent enkele landschapskunstwerken. Bijvoorbeeld de Groene Kathedraal, een bomenkunstwerk in Almere, en de Hurkende Man. Dat is een grote stalen reus die uitkijkt over het IJsselmeer. Hartstikke leuk, maar ook hartstikke duur', constateert

Mulckhuijse. Zo kwam er dit jaar een achtste landschapskunstwerk bij, een ode aan 100 jaar Zuiderzeewet. De kosten: bijna 750.000 euro. Mulckhuijse: 'Daarmee kun je bij wijze van spreken twee jaar lang alle culturele activiteiten in de dorpen verdubbelen. Want het geld dat we daaraan uitgeven is slechts een druppel op een gloeiende plaat. Om nog maar te zwijgen over het debacle van de Floriade in Almere van 2022. Daar heeft de provincie tien miljoen in gestopt. Bij de voorbereiding loopt het financieel nu al met tientallen miljoenen uit de hand. De SP zet het geld dat nu naar prestigeprojecten gaat liever in voor cultuur voor iedereen.' ●

BEST BEWAARDE GEHEIM VAN FLEVOLAND

'We zijn dan wel de jongste provincie, maar wist u dat hier vierduizend jaar geleden al voorlopers van de Urker vissers rondliepen? In 2017 ontdekten archeologen restanten van een grote visfuik uit de Steentijd, vlakbij Almere.'

GELDERLAND 'GEWONE MENSEN'

GELDERLAND, QUA OPPERVLAKTE de grootste van allemaal. Dan kun je verwachten dat er op het gebied van mobiliteit en verkeer een en ander speelt. Zo is er het inmiddels beruchte dagelijkse verkeersinfarct rondom Nijmegen en Arnhem (volgens lijsttrekker **Maurits Gemmink** 'één groot drama'), de discussie over het al dan niet doortrekken van de snelweg A15, de vrees voor

overlast en natuurschade door de uitbreiding van Lelystad Airport, de overbelaste spoorlijnen van en naar genoemde steden. Juist op die gebieden heeft de Gelderse SP de afgelopen jaren alternatieven aangedragen, perspectief geboden en vooruitgang weten te boeken. Zo bracht de Statenfractie de verdubbeling van een deel van de spoorlijn van de Achterhoek naar Arnhem stapje voor stapje dichterbij; na jarenlange acties met lokale afdelingen en reizigers schaarde

BEST BEWAARDE GEHEIM VAN GELDERLAND

'Het best bewaarde geheim van Gelderland is dat Gelderland niet bestaat. Als je in onze provincie woont, dan ben je Veluwenaar, Achterhoeker, Rivierenlander of stedeling. In die zin bestaat Gelderland dus niet. Maar het is wel erg fijn om er te wonen. En dat is wat mensen bindt.'

GRONINGEN STRIJDEN EN BOUW

'**ZEG, DIE VAN JULLIE** van daar boven in Groningen was ook weer op televisie.' Dat krijgen Limburgse SP'ers weleens te horen op straat. 'Die van jullie' is dan **Eelco Eikenaar**, sinds 2015 SP-gedeputeerde in Groningen en nu lijsttrekker. Hij werd bijna een BN'er met zijn strijd tegen de gaswinning en, zoals hij zelf zegt, 'de ellende die dat met zich meebrengt'. En hij wil best nog vier jaar door. 'In 2015 werden we de grootste partij en er is niks waarvoor we ons de afgelopen vier jaar hebben hoeven schamen. We hebben ons als één man achter de bevolking geschaard, nooit verzaakt, en de strijd samen met de mensen gevoerd. Ja, we willen weer de grootste worden. Niet om de macht, maar om nóg krachtiger voor de mensen op te komen.'

Activistisch besturen wordt dat weleens genoemd. Zelf duidt hij het als volgt: 'Besturen is niet alleen conformeren.' Op de SP-website: "Waar zijn voorgangers en andere bestuurders vaak kozen voor een

bondgenootschap met het kabinet en de NAM, stond hij consequent aan de zijde van betrokken Groningers." Eikenaar vult aan: 'Ik merkte toch af en toe dat andere partijen de strijd lieten lopen en kozen voor hun vrienden in Den Haag. Dan stond ik in het college alleen. Het zou dus mooi zijn als we straks met twee SP-gedeputeerden in het college zouden zitten. Zodat we nog steviger zijn. Niet dat ik de strijd in m'n eentje heb gevoerd, zeker niet. Want van ons Kamerlid Sandra Beckerman had en heb ik heel veel steun, evenals van de lokale SP-afdelingen. Het is juist die combinatie die de SP zo sterk heeft gemaakt.'

Hoewel met name de strijd tegen de gaswinning vaak het landelijke nieuws haalde, is dat zeker niet het enige wat de SP de afgelopen vier jaar neerzette. Zo zijn er ook slagen gemaakt als het gaat om de leefbaarheid op het platteland. Er zijn diverse dorpscentra opgeknapt, waarvoor op initiatief van de SP geld is vrijgemaakt. 'We hebben gestreden

N WORDEN VERGETEN'

Provinciale Staten zich unaniem achter het plan. Daarnaast bepleit de SP gratis ov in de daluren, om de overbelaste bussen en treinen in de spits te ontzien. Investeren in het openbaar vervoer; dat is het devies in Gelderland. Gemmink: 'Het provinciebestuur heeft tot nu toe vooral ingezet op het *pleasen* en aantrekken van bedrijven. De gewone mensen worden daarbij vergeten. En dan heb ik het onder meer over het openbaar vervoer op het platteland, voorzieningen in de wijken en dorpen zoals bibliotheken, sociale woningbouw, klimaat-rechtvaardigheid.'

Op initiatief van de SP startte Gelderland afgelopen jaar een plan van aanpak tegen laaggeletterdheid. Samen met andere organisaties zoals de bibliotheken gaat de provincie deze misstand nu te lijf. 'Laaggeletterdheid is echt een enorm probleem.

Er zijn mensen die hun hele leven hebben moeten liegen over hun leesvaardigheid. Omdat ze zich schamen. Het mooie van dit plan is dat het heel laagdrempelig is, plus dat het weer eens het belang onderstreept van de bibliotheken en bibliobussen. Daar niet op bezuinigen dus.'

De succesvolle acties voor de spoorverdubbeling hebben niet zelden opzien gebaard in het Gelderse. Maar wat te denken van SP-Statelid Astrid Vollebregt, die een dode eik dwars door Nederland naar Den

Haag sleepte om zo te protesteren tegen de uitbreiding van vliegveld Lelystad? Het Gelderse Elburg ligt namelijk maar dertig kilometer van Lelystad. In het noorden grenst Gelderland aan Flevoland, in het zuiden aan Limburg en Noord-Brabant. Zo groot is de grootste provincie van Nederland. Zo groot zijn ook de taken van de SP. ●

VEN

en gebouwd en dat wil ik dolgraag voortzetten. Er liggen namelijk cruciale opgaven, zoals de overschakeling naar groene energie en de windmolendiscussie. De centrale vraag daarbij is: wordt die omschakeling ván de mensen, of gaat die ten kóste van de mensen en profiteren alleen de projectontwikkelaars en de windboeren ervan? Ook die strijd moeten we gaan voeren. En dat wil ik: bouwen en strijden, en dan – zoals gezegd – het liefst met twee SP-gedeputeerden in plaats van één.' ●

BEST BEWAARDE GEHEIM VAN GRONINGEN

'In Noordoost-Groningen vind je de oudste middeleeuwse kerkjes en dorpjes van Nederland. Ze liggen op zogenaamde wierden, verhogingen op het land die bescherming boden tegen hoogwater. Het zijn echt heel idyllische stukjes landschap. Iedereen zou ze eens moeten zien.'

LIMBURG 'BREKEN MET DE ARROGANTIE VAN DE MACHT'

EEN NIEUW GEZICHT en eigenlijk toch ook weer niet. **Marc van Caldenberg** deed vorig jaar pas zijn intrede in Provinciale Staten van Limburg en werd een halfjaar later al gekozen tot lijsttrekker. Hij is pas 31 jaar. Toch zit hij al sinds 2010 in de gemeenteraad van Landgraaf en praat hij over de provinciale politiek met evenveel passie en betrokkenheid als Mart Smeets over zichzelf. En dat is niet zomaar komen aanwaaien. Van Caldenberg zag van dichtbij wat er afgelopen periode in het provinciehuis gebeurde. Samenwerking in de coalitie met CDA, VVD, PvdA en D66 was onmogelijk geworden toen die partijen een zwaar omstreden windturbinepark bij Venlo erdoor wilden drukken. Zonder zich iets aan te trekken van de terechte bezwaren van omwonenden, en tegen de wil van de Venlose gemeenteraad. 'De provincie praat veel over mensen, maar weinig mét mensen. Dat moet anders. Duur-

zaamheid staat of valt bij draagvlak onder de mensen. We moeten breken met de arrogantie van de macht', zegt hij.

Het is dringen geblazen in delen van de geografisch langgerekte, maar uiterst smalle provincie. Naast de discussie over windmolenparken spelen er nog andere onderwerpen waar economische belangen flink dreigen te gaan conflicteren met de leefbaarheid en sociaal-maatschappelijke aspecten. Zo is er de overlast van Maastricht Aachen Airport én de pal aan de grens gelegen vliegbasis Geilenkirchen. Daar zijn de AWACS-toestellen gestationeerd die het zuidoosten van Limburg op helse herrie trakteren. En er is de discussie over de huisvesting van Oost-europese arbeidsmigranten. Van Caldenberg: 'Ik schrik als ik hoor wat voor posities andere partijen hier innemen. Zo zegt het CDA min of meer: breng ze maar in koeien-

ZUID-HOLLAND EEN ANDERE HAVEN

'DE PROVINCIE IS ALS BESTUURSLAAG niet altijd even zichtbaar. Maar juist de afgelopen acht jaar, waarin we als SP hebben meebestuurd, hebben we echt het verschil gemaakt', stelt de dertigjarige **Lies van Aelst**, die ondanks haar jonge leeftijd al twaalf jaar ervaring als Statenlid op zak heeft. Volgens de Zuid-Hollandse SP-lijsttrekker is dat vooral te merken aan de strengere aanpak van milieu-lozingen. 'Geen enkele provincie kan aan ons tippen op het gebied van handhaving en controle. Dat komt door het werk van onze

gedeputeerde Rik Janssen, maar ook doordat wij hier stevig op hebben ingezet tijdens de onderhandelingen.'

In 2012 raakte het Noorse tankopslagbedrijf Odfjell in opspraak vanwege incidenten met gevaarlijke stoffen. De olieterminal in de Botlek bleek jarenlang niet aan de wettelijke voorschriften te voldoen, zonder hierop aangesproken te worden. Het was aanleiding voor de Onderzoeksraad voor Veiligheid om de misstanden bij Odfjell en het toezicht

BEST BEWAARDE GEHEIM VAN ZUID-HOLLAND

Lies van Aelst: 'Gorinchem, Woudrichem, Fort Vuren en Slot Loevestein vormen samen de Vestingdriehoek. Een prachtig gebied om te bezoeken!' Rik Janssen: 'Ons openbaar vervoer over water. Wie een waterbus pakt hoeft niet in de file te staan, kan de fiets meenemen en heeft wifi aan boord.'

OGANTIE VAN DE MACHT'

stallen onder. En D66 wil een provinciaal woonbedrijf dat leningen aan beleggers en projectontwikkelaars gaat verstrekken om woningen voor arbeidsmigranten te bouwen! Dan denk ik: is het misschien een idee om de reguliere sociale woningbouw eens te gaan stimuleren? Maar nee. Terwijl in het provinciehuis het geld tegen de plinten klotst, lijkt er alleen oog te zijn voor de grote bedrijven en uitzendorganisaties als Otto

Work Force, die baat hebben bij goedkope werknemers. Terwijl zoveel Limburgers werkloos thuis zitten.'

Dat kan nog wat worden in maart, daar in Limburg. 'Er is echt wat te kiezen. Als SP hebben we een goede voedingsbodem in Limburg. Daarom heb ik vertrouwen in een goede uitslag.' ●

BEST BEWAARDE GEHEIM VAN LIMBURG

'De *murals* in Heerlen. Deze muurschilderingen op gevels van grote gebouwen laten een stad zien die haar kracht herwonnen heeft. Na de mijnsluitingen had de hele Oostelijke Mijnstreek het decennialang moeilijk. De murals symboliseren de wederopstanding van de regio. Je moet het echt 'ns komen bekijken.'

VEN

daarop onder de loep te nemen. Een van de conclusies van dit onderzoek was dat er sinds 2011, het jaar dat Janssen aantrad als milieugedeputeerde, een andere wind is gaan waaien in de provincie.

Janssen: 'Van de vierhonderd meest risicovolle bedrijven van Nederland zit een derde in Zuid-Holland. Dat vraagt om een duidelijke en consequente aanpak vanuit de provincie. Bedrijven moesten daaraan wennen, maar zijn dit gaandeweg juist gaan waarderen. Dat geldt ook voor de medewerkers van de Omgevingsdienst Rijnmond, waar ik voorzitter van ben. Die zeggen: we worden weer met respect bekeken als we een bedrijf binnenlopen.'

Een ander succes van de Zuid-Hollandse SP is dat subsidies voor de energietransitie voortaan meer naar mensen met een smalle beurs gaan. Van Aelst: 'Als je je boodschappen niet kunt betalen, denk je niet snel aan

het verduurzamen van je huis. Je bent bezig met overleven. Daarom starten we binnenkort in meerdere gemeenten met een proef waarbij mensen ledlampen, radiatorfolie en waterbesparende douchekoppen kunnen aanvragen. Zo'n ledlamp scheelt toch zo'n 18 euro per jaar aan stroomkosten.'

Naast klimaatrechtvaardigheid en een gezond en veilig milieu, staan het behoud van genoeg sociale woningen en het bestrijden van vervoersarmoede hoog op de agenda van de Zuid-Hollandse SP. Maar wat is dat eigenlijk, vervoersarmoede? Van Aelst licht toe: 'Het komt erop neer dat veel mensen die met het ov reizen ongeveer twee keer zo lang onderweg zijn als mensen die de auto nemen. Dit is trouwens niet per se een probleem van de kleine dorpen. Het speelt bijvoorbeeld enorm in Rotterdam-Zuid, en bij mensen die op industrieterreinen werken.'

Terwijl Van Aelst voor het eerst de SP-lijst mag aanvoeren, gaat Janssen zijn laatste maanden als gedeputeerde tegemoet. De jurist staat op de tweede plaats van de concept-kandidatenlijst voor de Eerste Kamer. Janssen: 'Mijn grootste les als langstzittende SP-gedeputeerde is: wees niet bang om te besturen als je in staat bent om hiermee het verschil te maken. Tiny Kox zei eens: als je een tanker een paar graden van koers kunt wijzigen, kom je uiteindelijk in een hele andere haven uit. Dat hebben wij in Zuid-Holland kunnen bereiken, door te knokken toen het moeilijk werd.' ●

foto: archief SP

> RESPECT VOOR KOEN!

Heeft u in de nacht van 1 op 2 december in de omgeving van Tilburg een geel hesje gesignaleerd? Dan zou dat zomaar Lilian Marijnissen kunnen zijn, die op patrouille mocht met politieagent Koen Simmers. Uiteenlopende situaties kwamen op hun pad: van een achtergelaten hond, een melding van huiselijk geweld tot een

scooterongeluk. Toch was het volgens Simmers nog een rustige nacht. Het leverde Marijnissen een bak aan indrukken op om mee te nemen naar Den Haag. Zoals ze tweette: "Respect voor deze mensen die waken over onze veiligheid. Hoog tijd voor voldoende collega's en meer waardering."

> GRATIS OV MINIMA BLIJFT IN EINDHOVEN

Economisch gaat het goed met Eindhoven en daar mag iedereen van meeprofiteren, vindt de SP in de lichtstad. De partij zit er sinds de raadsverkiezingen niet meer in de bestuurscoalitie en vreesde dat de regeling voor gratis openbaar vervoer voor mensen met een minimuminkomen in gevaar zou komen. Weliswaar had de nieuwe coalitie van PvdA, GroenLinks, VVD en CDA aangekondigd te gaan 'zoeken naar middelen' om de regeling in stand te houden, maar dat 'zoeken' duurde verdacht lang. Daarom hebben de socialisten, gesteund door 50Plus en LPF, het voortouw genomen om de voorziening voort te zetten en daar indien nodig de extra opbrengst uit de toeristenbelasting voor aan te wenden. Vorige maand maakte het college bekend dat er met busvervoerder Hermes overeenstemming was bereikt: de regeling blijft in stand. Dit tot tevredenheid van de SP: 'Gratis openbaar vervoer voor minima helpt met woon- en werkverkeer en zorgt er ook voor dat mensen op bezoek kunnen gaan bij familie en vrienden of eens naar de stad kunnen om te genieten van activiteiten en evenementen die voor onze stad Eindhoven belangrijk zijn. Daardoor komen mensen uit hun door armoede veroorzaakte isolement.'

> 'BEETJE DE HEG BIJKNIPPEN'

'Ik heb flink stampij gemaakt. In de gemeenteraad, in de krant, noem maar op. Dat heeft voor de nodige ophef gezorgd.' Antonio Hidalgo Aragonés, SP-raadslid in Moerdijk, heeft het over zijn strijd tegen een 'asociaal plan' van de VVD-wethouder. Die zag het wel zitten om bijstandsgerechtigden met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt verplicht aan het werk te zetten bij Fort Sabina, wat een toeristische attractie heet te zijn. Antonio Hidalgo Aragonés: 'Het ligt letterlijk *in the middle of nowhere* en er is geen bushalte. Reiskosten kregen de mensen niet vergoed.' En wat moesten deze mensen met een fysieke en/of psychische beperking daar dan

foto SP Moerdijk

'Ik heb flink stampij gemaakt, dat heeft voor de nodige ophef gezorgd'
Antonio Hidalgo Aragonés

gaan doen? 'Een beetje de heg bijknippen. Of helpen in de daar aanwezige horeca. Wat dan weer het probleem van verdringing van normaal betaalde arbeidskrachten met zich mee zou brengen. Het is gewoon dwingen tot arbeid zonder loon, ter behoud van de uitkering. En zelfs inleveren omdat je zelf je vervoer moet betalen. En dat gaat de wethouder dan uitleggen als vergroting van de kans op een baan.' Toen de ware aard van het plan door het optreden van de SP'er goed in de openbaarheid kwam en ook andere partijen zich tegen het plan keerden, trok de wethouder zijn plan terug.

> BIJ-GEVOLG IN ZUID-HOLLAND

De SP in Zuid-Holland heeft verheugd gereageerd op de eerste resultaten van het project Groene Cirkels Bijenland-schap. Dat project moet de achteruitgang van het aantal wilde bijen stoppen. Met steun van de provincie, waar de SP in de coalitie zit, zijn in de regio Alphen, Leiden

en Zoetermeer sinds 2015 bij scholen, bedrijven en vele andere locaties bloemen ingezaaid en nestplekken aangelegd voor de wilde bijen. Het aantal bijensoorten blijkt sindsdien met 34 procent te zijn gestegen. SP-fractievoorzitter Lies van Aelst: 'Dit

inspireert om nog veel meer bijenland-schappen in te richten. Daarnaast zijn sommige maatregelen zoals aanleg van de bijenheuvels wellicht ook geschikt voor de wegbermen. Deze worden op initiatief van de SP al in heel Zuid-Holland bij-vriendelijk gemaakt.'

> GEEN GEGOK MEER MET ONS SPAARGELD

Anno 2019 is een oude sok onder het matras geen reële optie meer en zijn we allemaal in feite gedwongen onze spaarcenten bij een commerciële bank te stallen. Banken die nooit echt afscheid hebben genomen van het roekeloze gedrag en de bonuscultuur die aan de wieg stonden van de crisis. Maar als het aan SP-Tweede Kamerlid Mahir Alkaya ligt krijgen Nederlanders voortaan een alternatief: een digitale kluis bij een publieke volksbank, waar spaargeld echt 100 procent veilig is. Volgens Alkaya is het onrechtvaardig dat een kleine groep bankiers en aandeelhouders de vruchten plukt van onze zuurverdiende centen, maar er wel mee wegkomt als het misgaat. Het voorstel is wat het Kamerlid betreft slechts de eerste stap in de richting van een rechtvaardig financieel stelsel.

> DAN (OOK!) MAAR IN DRENTHÉ

Dan maar in Drenthé. Wellicht dat VVD-minister Wiebes dat dacht, toen de gaswinning in Groningen steeds meer onder druk kwam te staan – en hij de NAM toestond om gas te gaan winnen in Drenthé. Dat stuitte natuurlijk op veel weerstand in die provincie. De SP in Assen stelde een manifest op, dat tijdens de regioconferentie op unanieme steun kon

rekenen van de afgevaardigden van de Drentse SP. In het manifest spreekt de partij zich onder meer uit tegen iedere vorm van nieuwe gaswinning in Drenthé. Ook zal het verzet tegen de gaswinningsplannen gesteund worden. Inmiddels is ook de Drentse VVD in actie gekomen tegen de eigen minister Wiebes. Actie in Groningen? Dan ook maar in Drenthé!

foto Maurits Gemmink

> KNIP GIGA-SCHOLENKOEPSEL OP

SP-Tweede Kamerlid Peter Kwint (foto) stelt voor de giga-scholenkoepel in Limburg op te knippen. Na het eindexamen-debacle bij VMBO Maastricht beoordeelde de Onderwijsinspectie de kwaliteit van de 31(!) locaties die onder de koepel LVO Maastricht vallen. De inspectie schreef een vernietigend rapport. Kwint: 'Met zoveel scholen kun je als bestuurder onmogelijk goed in de gaten houden wat er speelt en ingrijpen bij fouten. Dus lijkt het

me beter om met hulp van het ministerie een gecontroleerd einde te maken aan LVO. Daarnaast wil ik dat het kabinet onderzoekt of eventuele schade verhaald kan worden op aantoonbaar falende bestuurders.' Ook moet er eerder worden ingegrepen. 'Ik wil dat de Onderwijsinspectie ook de kans krijgt om eerder met klachten aan de slag te gaan. Als dat betekent dat we fors extra inspecteurs moeten inhuren, dan is dat maar zo', vindt Kwint.

foto Kastermans fotografie©

GEEN POLITIEK GELEUTER > LILIAN MARIJNISSEN TAALSTAATMEESTER

Een jaar na haar aantreden als fractievoorzitter heeft Lilian Marijnissen de titel Taalstaatmeester van 2018 veroverd. De verkiezing is een initiatief van het Genootschap Onze Taal en het radioprogramma De Taalstaat van Frits Spits, elke zaterdag te beluisteren op NPO Radio 1. De luisteraars en de lezers van het magazine Onze Taal hebben veertien kandidaten voorgedragen. Een vakjury selecteerde de top 3, waarna het publiek de definitieve keuze mocht maken. Lilian liet met overtuiging cabaretière Paulien Cornelisse en NOS-verslaggever Pauline Broekema achter zich.

De vereerde frontvrouw van de SP kreeg veel lof toegezwaaid voor haar vlotte, heldere en zekere taalgebruik. Anders dan bij de meeste politici zul je in haar vocabulaire geen verhullende taal aantreffen. Of, zoals het in een van de vele reacties op de sociale media werd gesteld: haar zul je niet op politiek geleuter betrappen. Het frappeerde de juryleden dat Lilian zich in korte tijd heeft ontpopt als een vlotte en alerte debater, die gewone woorden gebruikt wanneer het kan en moeilijke wanneer het moet: 'Zij bezigt de taal van de gewone mensen, maar toch vooral haar eigen taal.'

Lilian is ingenomen met haar Taalstaatmeesterschap: 'Ik zie dit als waardering voor mijn werk. Een politicus heeft twee wapens ter beschikking: het idee en de taal. Mijn voornemen voor 2019, en daar mag iedereen mij aan houden, is om begrijpelijke taal te blijven spreken en rechtvaardige politiek te bedrijven.'

foto archief SP

> EEN SCHIMMELVRIJ NIEUW JAAR?

Een mooi kerstcadeautje voor huurders: SP'ers in Rotterdam en Gouda boekten afgelopen december succes in de strijd tegen schimmel. Zo startte corporatie Mozaïek Wonen werkzaamheden om de schimmel in Goudse woningen aan te pakken en kondigde verhuurder Vestia een onderzoek aan naar de schimmelproblemen in flats aan de Slinge (Rotterdam-

Zuid). Ook in de Tweede Kamer werpen de acties tegen schimmel vruchten af. Een motie van SP-Kamerlid Sandra Beckerman waarin zij vraagt om een actieplan tegen schimmelwoningen is eind november aangenomen. En dat terwijl een vrijwel identiek voorstel het een jaar eerder niet haalde – de aanhouder wint. Of beter gezegd: de actievoerder wint!

> BUNDEL OVER HAAGSE BUBBEL

Hij is weliswaar een van de langstzittende SP-Kamerleden, toch blijft Ronald van Raak zich verwonderen over de Haagse bubbel die het Binnenhof heet. Zo ziet hij steeds vaker dezelfde mensen terugkeren, maar dan in een andere functie. “Zeker, het zijn vaak heel capabele mensen, maar ook hetzelfde soort mensen”, constateert Van Raak in zijn nieuwe bundel *Het Binnenhof blijft verbazen*. “Met dezelfde beelden van hoe ons land en de wereld eruit zouden moeten zien.” De discussies over het referendum, die Van Raak al vijftien jaar van dichtbij volgt, tonen wat hem betreft haarfijn hoezeer de angst voor het volk in Den Haag regeert.

Afgelopen maand laaide de referendum-discussie opnieuw op, toen de Staatscommissie-Remkes adviezen voor de verbetering van ons kiesstelsel presenteerde. Waaronder: voer een bindend referendum in. D66, Groen-Links en PvdA schreven er meer dan tien jaar geleden een wetsvoorstel voor, maar trokken er op het laatste moment hun handen vanaf. Voor Van Raak is het advies van de Staatscommissie een aanmoediging om zo snel mogelijk zelf opnieuw de referendumwet in te dienen. “De volksvertegenwoordiging kan het zich niet veroorloven om de bevolking van zich te vervreemden en de stem van de mensen naast zich neer te leggen”, aldus het SP-Kamerlid.

 Het Binnenhof blijft verbazen is te koop in de SP-shop sp.nl/Zix

NIEUW HOOFDSTUK IN STRIJD TEGEN ZIEKENHUIS-SLUITINGEN

VAN WIE ZIJN DE ZIEKENHUIZEN?

Twee maanden na de rampzalige sluiting van ziekenhuizen in Amsterdam en Flevoland, is Den Haag aan beurt. Wéér sluiting van een ziekenhuis? Niet als het aan de SP ligt.

Van wie zijn eigenlijk de ziekenhuizen? Daar is een feitelijk antwoord op te geven: in Nederland vooral van private instellingen in de vorm van stichtingen en, in toenemende mate, bv's. En die moeten met elkaar concurreren onder de commerciële regie van de zorgverzekeraars. Zorgverzekeraars die bepalen of de stekker al dan niet uit een ziekenhuis gaat. Het failliete Slotervaart was ooit het voorbeeld van een ziekenhuis dat van de overheid was; de gemeente Amsterdam richtte het op om zich te specialiseren in onderzoek, opleidingen en ziekenhuiszorg gericht op aandoeningen die vooral bij mensen met weinig geld voorkomen. Maar het Slotervaart was vervolgens ook het eerste Nederlandse ziekenhuis dat in private handen kwam.

'Dan word ik maar blind'

Dan de vraag: van wie zouden de ziekenhuizen móeten zijn? Het plotselinge faillissement van de IJsselmeerziekenhuizen in Flevoland en het Slotervaartziekenhuis in Amsterdam leverde veel problemen op. Echte problemen, met zieke mensen die niet alleen hun vertrouwde ziekenhuis maar daarmee ook hun vertrouwde arts kwijt raakten. Echte problemen, zoals de vraag van zwangere vrouwen in Flevoland of zij nog wel op tijd in het ziekenhuis kunnen komen als zij met spoed verloskundige zorg nodig hebben. Roos Blom werkte in het Slotervaart; zij vertelde op de SP-partijraad het verhaal van de patiënt die het

kaartje voor het openbaar vervoer naar een ziekenhuis verderop niet kan betalen, nu het ziekenhuis in de wijk weg is. 'Dan word ik maar blind', hoorde Roos de patiënt zeggen. Huisarts Cindy Netten vertelde, ook op die partijraad, over haar buurvrouw in Lelystad die een hartstilstand kreeg. Ze woonde dicht bij het ziekenhuis. Netten vraagt zich af of haar buurvrouw het ook had overleefd als het dichtstbijzijnde ziekenhuis op 45 minuten 'aanrijtijd' ligt – dat is een technische term voor de tijd die er zit tussen de melding en het moment dat iemand in het ziekenhuis aankomt.

'Het echte probleem: de zorgverzekeraar'

Door die crisis in Amsterdam en Flevoland stelden mensen zich de vraag: komt dit doordat het private ziekenhuizen waren? Daar is wat voor te zeggen. Onderzoeks-site Follow The Money kwam met het verhaal dat eigenaar Loek Winter, ook eigenaar was van een bedrijf dat dure medicijnen aan zijn ziekenhuizen leverde. Ook toen die niet meer vergoed werden door de zorgverzekeraar. Dat liep in de miljoenen euro's. Winstoogmerk past nu eenmaal slecht bij de zorg. Maar het echte probleem bij de faillissementen is volgens SP-Tweede Kamerlid Henk van Gerven de zorgverzekeraar: 'De zorgverzekeraars kiezen ervoor om deze ziekenhuizen om te laten vallen. Zij zitten op de centen en bepalen welk ziekenhuis hoeveel betaald krijgt. De zorgverzekeraars zijn de private partijen die echt hét

probleem vormen. In 2006 is er gekozen voor een systeem waarbij de mensen wel via belastingen en premies de zorg betalen, maar de overheid er niet meer namens die mensen over gaat. De zorgverzekeraar beslist. En die wordt gemotiveerd door geld. Dat is helemaal de verkeerde prikkel.'

Intussen is het Slotervaartziekenhuis definitief dicht. Van Gerven: 'Patiënten zijn als schoenendozen verplaatst naar andere ziekenhuizen. Er zijn in Amsterdam nu al tekorten aan ziekenhuiszorg, inclusief wachtlijsten.' De IJsselmeerziekenhuizen kennen een 'geamputeerde doorstart', zoals Van Gerven het noemt: 'Ziekenhuis Sint Jansdal in Harderwijk neemt het ziekenhuis in Lelystad over. Maar dan wel fors uitgekleeft. Spoedeisende hulp is er niet meer in nachtelijke uren; de klinische verloskunde is helemaal weg. Dat is een bedreiging voor de volksgezondheid. Het is wachten op het eerste geval waarbij moeder en kind ernstige gezondheidsschade ondervinden

doordat ze te lang onderweg waren naar het ziekenhuis.' Minister Bruins belofde de Tweede Kamer dat klinische verloskunde en spoedeisende hulp zouden blijven. Van Gerven: 'Die belofte komt hij dus niet na. Hij laat dit passeren. Hij heeft niks gedaan – ja, beleefd verzocht of hij aan mocht schuiven bij de curator. Maar uiteindelijk gaat hij er niet over. Deze minister wil er ook niet over gaan.'

Winstuitkering zonder dat het mag

Want het kabinet, met VVD en D66 voorop, wil juist méér markt in de zorg. Een dieptepunt in deze ideologische kokervisie was toen de VVD zelfs voorstelde na de faillissements-ramp dat ziekenhuizen winst moeten kunnen uitkeren aan investeerders. Dan zijn ze interessant voor de financiële markten en gaan ze niet zo snel failliet, zo denken de marktfundamentalisten. Nu mogen ziekenhuizen dat niet. Toch zijn er wel mogelijkheden om geld weg te laten lekken naar private eigenaren. Via leningen

op vastgoed of het uitbesteden van werk aan private partijen. Zo kan er toch winst worden gemaakt. Wat er precies gebeurt is bij de faillissementen van het Slotervaart en de IJsselmeerziekenhuizen wordt nu onderzocht. Zo ook welke rol Loek Winter, de eigenaar van de nu failliete ziekenhuizen, daarbij heeft gespeeld. 'Waarom zorggeld uitgeven aan winstuitkeringen voor rijke investeerders?', reageert Van Gerven verbaasd op het voorstel: 'Dan krijg je nóg meer druk om alles maar zo goedkoop mogelijk te doen. Vraag maar eens aan verpleegkundigen wat daar de gevolgen van zijn. Het antwoord op de faillissementen is wat mij betreft tweeledig. Eén: realistische normen voor aanrijtijden. We hebben nu de politieke norm van 45 minuten. Als je een medisch verantwoorde en maatschappelijk gewenste norm neemt, kunnen we de sluiting van heel veel ziekenhuizen voorkomen. En twee, nog veel belangrijker: ziekenhuizen horen onder publieke controle te staan. Dan organiseer je het vastgoed, oftewel de

gebouwen, publiek. Dan kun je ook veel goedkoper investeren in je ziekenhuis; de bank weet namelijk dat de lening sowieso wordt afgelost. Dan kun je lenen tegen een lagere rente.'

'Maar nog veel belangrijker: dan gáán we er weer over', vervolgt Van Gerven – en hij verwijst meteen naar het laatste nieuws. In Den Haag is begin januari een plan gelekt waaruit blijkt dat ook daar een ziekenhuis gaat sluiten: het Bronovo – bekend als de plek waar veel prins en prinsessen zijn geboren. De SP-afdelingen in Den Haag en Leidschendam-Voorburg stonden al in de startblokken om in actie te komen. Want ook het Antoniushove-ziekenhuis zou mogelijk gesloten worden. Petra Mast, SP-organisatiesecretaris in Leidschendam-Voorburg: 'Het gaat om geld. Ze denken dat het goedkoper is om alles te concentreren. Wij hebben contact opgenomen met mensen die in het ziekenhuis werken. Wij staan klaar om in actie te komen.' Het lijkt erop dat het voor HMC Antoniushove niet nodig is. Over naar Den Haag, waar fractievoorzitter Hanne Drost zich opmaakt voor een nieuw hoofdstuk in de strijd tegen ziekenhuis-sluitingen: 'Ik roep mensen die in het Bronovo werken op om contact met de SP Den Haag op te nemen. We moeten aan de slag.' En dat wordt niet eenvoudig. Zoals Mast in Leidschendam-Voorburg ook al zag: de wethouder vindt eigenlijk dat de gemeente er niet over gaat.

'Van ons allemaal'

'En dat,' vat Van Gerven samen, 'is nou precies het punt. Zorg is een nutsvoorziening. Daar moeten niet de zorgmanagers, de financiële bedrijven, de dure adviesbureaus en de zorgverzekeraars over gaan. Daar moeten wij, de mensen over gaan, en onze politieke vertegenwoordigers met de zorgprofessionals. Het moet afgelopen zijn met de smoes "we gaan er niet over". Dat is een politieke keuze. Dus is het hoog tijd voor een ander systeem, een andere minister en een ander kabinet!'

Van wie zijn de ziekenhuizen? Van Gerven: 'Van ons allemaal en van niemand anders.'

tekst Diederik Olders

foto Martijn de Jonge /Hollands Hoogte ©

TIJD VOOR RECHTVAARDIGHEID: LETTERLIJK

SP-Tweede Kamerlid Michiel van Nispen gaat voorop in de strijd voor eerlijke en toegankelijke rechtspraak en boekt successen. Maar keer op keer zijn er nieuwe ontwikkelingen waarvan je nekharen overeind gaan staan: 'Er zijn altijd weer van die handige jongens die er geld aan willen verdienen.'

HIJ SPREEKT ONOMWONDEN van 'de uitholling van de rechtsstaat' en dat is nogal wat. In tijden van almaar stijgende energierekeningen, omkiepende ziekenhuizen, excessen in zorg, openbaar vervoer en onderwijs – om maar eens wat te noemen – wordt de roep om een rechtvaardiger land steeds luider. Terecht. Maar ondertussen gaat ook de kaasschaaf over het fundament onder ons land dat velen zich rechtvaardiger wensen: de rechtsstaat zelf.

Michiel van Nispen trapt af met het door menigeen wellicht vergeten gegeven dat het Openbaar Ministerie (OM) sinds 2008 straffen mag opleggen zonder dat daar nog een rechter aan te pas komt. Dus: de aanklager is dezelfde als degene die de straf uitdeelt. Volgens onderzoek van NRC zijn er sindsdien duizenden mensen onterecht veroordeeld. Zij hebben dus onterecht een strafblad gekregen.

'In een rechtsstaat behoort het zo te zijn dat de politie en het OM opsporen en vervolgen. Waarna de rechter de straffen moet opleggen. Maar destijds is er, omdat het wel zo efficiënt was, voor gekozen om beide alleen bij het OM weg te leggen. En nu blijkt inderdaad hoe onzorgvuldig dat is. Alleen de SP en GroenLinks waren daar toen al op tegen en hebben er altijd kritiek op gehad. Helaas blijken we daar gelijk in te krijgen. De prak-

tijk is, dat voor de relatief kleine strafbare feiten het OM tegen mensen zegt: hier heb je meteen een beschikking, betaal maar en dan ben je ervan af. Daar komt geen advocaat aan te pas, en ook geen rechter. Al te vaak beseffen mensen nauwelijks dat als ze daar op ingaan – zo van: dan ben ik er tenminste van af – ze dan wel een strafblad hebben. En daar kun je natuurlijk heel veel last van hebben; de gevolgen kunnen heel groot zijn. Vaak is er sprake van onzorgvuldige praktijken, soms zijn er niet eens dossiers meer en kunnen zaken niet meer aangepast worden. En, zo blijkt uit onderzoek, heel vaak legt het OM ook hogere straffen op dan mensen bij de rechter zouden krijgen.' 'Uiteindelijk draait het voornamelijk om het kostenaspect. Als je namelijk al die kleinere zaken door de rechter zou moeten laten beoordelen, dan zou dat tot hogere kosten kunnen leiden. Maar wij hebben steeds gezegd: wat de SP betreft staat de zorgvuldigheid voorop. Dus als het onzorgvuldig gaat, dan moet je hiermee stoppen. Wij steunen dan ook de strafrechtadvocaten die zeggen: als mensen vinden dat ze ten onrechte een straf hebben gekregen, dan moeten zij in de gelegenheid gesteld kunnen worden om het te herstellen.'

Betonrot in de keten

Vorige maand sloeg de Nederlandse Politie-

bond samen met advocaten en zelfs rechters alarm. Ze spraken over 'betonrot in de hele keten' en klaagden onder meer dat de politie afgelopen jaar als gevolg van het personeels-tekort 16.000 zaken moest laten vallen.

'Hun klachten zijn terecht. Voor heel veel slachtoffers van strafbare feiten is de kans heel klein dat het uiteindelijk tot een zaak komt. Als ze zich al melden en als ze al aangiften kunnen doen, omdat er nog een agent is die tijd heeft of er een politiebureau in de buurt is. Waarom die kans zo klein is? Omdat er gewoon te weinig mensen zijn, zowel bij de politie als bij het OM. Dat zie je nu ook bij het Nederlands forensisch instituut; zeg maar het Nederlandse CSI. Het aantal zaken van slachtoffers van strafbare feiten dat uiteindelijk nog bij de rechter komt is heel beperkt. Dan vraag ik me af: wat doet dat met het vertrouwen in de rechtsstaat? En bekijk het ook eens vanuit de agent, of vanuit de officier van justitie en de rechter. Die mensen werken zich een slag in de rondte en dankzij hun enorme inzet valt niet nu al het hele systeem om. Die voelen ook dat ze veel te weinig collega's hebben en veel te weinig mogelijkheden om hun werk goed te doen. Ik zeg altijd: de overheid moet er voor je zijn als je dat nodig hebt. In dit geval is de overheid er dus vaak gewoon helemaal niet.'

‘Als gewone mensen hun recht niet meer kunnen halen, krijgen we klassenjustitie’

Diezelfde overheid bezuinigde jarenlang op de gesubsidieerde rechtsbijstand, waardoor het voor mensen met een smalle beurs steeds moeilijker is geworden om hun recht te halen. Die misstand stond eerder dit jaar aan de basis voor Van Nispens voorstel voor de zogenaamde Huizen van het Recht (zie de Tribune van september 2018). Die moeten fungeren als een soort juridische huisartsenpost: voor iedereen gemakkelijk bereikbaar en toegankelijk, waar de probleemoplossende dialoog centraal staat en niet meteen de rechtsgang. En sinds vorig jaar lopen er hoopgevende experimenten met zogeheten buurtrechters, die eveneens het vergroten van de toegankelijkheid van de rechtspraak als doel hebben. De SP gaat in gesprek met burgemeesters en rechters in het land om ook Huizen van het Recht opgericht te krijgen.

‘In feite hebben we het over maatregelen tegen het afknijpen van de toegang tot het recht. Want let wel: als gewone mensen hun recht niet meer kunnen halen, dan krijgen we klassenjustitie. Er gaat iets heel erg scheef als ING schuldig wordt bevonden aan het witwassen van geld en vervolgens strafvervolging kan afkopen, terwijl iemand die een fout maakt – bijvoorbeeld door een uitkeringsformulier verkeerd in te vullen – meteen een hoge boetesanctie krijgt. Dat noem ik ook een vorm van klassenjustitie. Ik heb dat onlangs in de Tweede Kamer uitgebreid aan de orde gesteld. Ik heb in de Kamer een voorstel gedaan dat behelst dat de regering onderzoek moet doen naar de vraag of er sprake is van klassenjustitie, in welke mate dat het geval is, wat de oorzaken daarvan zijn en hoe we dat aan zouden kunnen pakken. Dat voorstel heeft een meerderheid gehaald en dat is een mooie overwinning: de regering moet onderzoek gaan doen

naar het bestaan van klassenjustitie in Nederland.’

Rechtspraak per computer

Iets anders: ‘e-Court’. Sommigen noemen het een ‘schaduwrechtbank’, anderen spreken van de ‘robotrechter’. Het kwam in het nieuws toen bleek dat met name zorgverzekeraars er bij betalingsachterstanden van klanten gebruik van maken. Het is in feite een computerprogramma dat als rechter fungeert. Volgens onderzoek van De Groene Amsterdammer zou het gaan om jaarlijks tienduizenden schuldenprocedures, inclusief veroordeling, die via e-Court worden afgehandeld. Waarachter overigens gewoon een private onderneming schuilt.

‘Daar ben ik zeer bezorgd over. Als SP zijn we niet voor vonnissen van rechters waar geen mens aan te pas komt. Rechtspreken is ook mensenwerk. Ik heb e-Court in de Kamer aan de kaak gesteld en inmiddels is het stopgezet. Omdat we met ons allen hebben geconstateerd dat dit zo niet kan. Het ging als volgt: zorgverzekeraars meldden zich bij e-Court, die deed dan een uitspraak – een advies, of een soort arbitrage-vonnissen – en daar moest dan een stempel op van een rechtbank. De rechtbank die dat deed is ermee gestopt, omdat bleek dat op deze manier niet aan de zorgvuldigheidseis kon worden voldaan. Dankzij het feit dat de betreffende rechters ermee gestopt zijn, is deze praktijk gelukkig van tafel en wat mij betreft blijft dat zo. Of ik niet bang ben dat grote bedrijven tegen de achtergrond van de digitalisering wel weer wat anders in deze richting zullen verzinnen? We zullen zeker heel alert moeten zijn. Kijk, ik ben er niet principieel op tegen als dingen automatisch of digitaal kunnen, maar het moet niet ont-

menselijk worden. Rechtspraak en veiligheid zijn mensenwerk.’

Griezelig

En toch is het griezelig. Tegen de achtergrond van de steeds verdergaande digitalisering, de opmars van kunstmatige intelligentie en het feit dat onze (privé-)gegevens altijd en overal toegankelijk zijn, kunnen we onder de wielen komen van nagenoeg onzichtbare en abstracte ‘instanties’, die ingeschakeld én gerund worden door private ondernemers.

‘Precies daarom is het in mijn ogen van het allergrootste belang dat je altijd het menselijke aspect bewaakt. Dus in principe mogen dingen best digitaal, maar je moet altijd de mogelijkheid behouden dat mensen die dat niet kunnen of willen het dan op een andere manier kunnen blijven doen. Bellen, een briefje schrijven of gewoon langsgaan; dat moet allemaal mogelijk blijven. In het recht hebben we het ook zo geregeld dat dat kan. Maar inderdaad: er zijn altijd weer van die handige jongens die er geld aan willen verdienen en zeggen: we gaan dit verregaand automatiseren, want we zien een maas in de wet. En dan heb je dus een sterke overheid nodig, of een minister die opkomt voor de rechtsstaat en zegt: zo doen we dat niet. Of: dit verbied ik, dit kan en mag niet. Dus je moet ervoor zorgen dat de regels goed zijn en zorgen dat je een minister hebt die hart heeft voor de rechtsstaat en op tijd kan ingrijpen. Ik denk niet dat mensen als gevolg van die automatisering of digitalisering automatisch, of per definitie, in de problemen komen. Maar ik zei het al: we moeten er wel heel alert op zijn.’ ●

tekst Rob Janssen en Daniël de Jongh
foto Peter de Vos • illustratie Olivia Ettema ©

WOEDE

Protest komt altijd ergens vandaan, zeker als het massaal en hardnekkig wordt geuit. Machteloosheid, persoonlijke frustratie en de bewustwording dat je niet de enige bent die in de hoek zit waar de klappen vallen. Schrijver Édouard Louis schreef een ßboos makend en ontroerend boek over zijn vader.

Het is gemakkelijk om je bij de gele-hesjesprotesten af te laten leiden van waar het werkelijk om gaat. Bijvoorbeeld door geweld door demonstranten en geweld door de politie. Of door pogingen van extreemrechts om de demonstraties te kapen – wat door neoliberaal rechts weer handig aangegrepen wordt om te proberen de protesten weg te zetten als extreemrechts. Door verschillen tussen de Franse protesten en de Nederlandse, of Canadese, Iraanse en Taiwanese.

Zijn de protesten nou antiglobalistisch, anti-Europees of anti-immigratie? En dan zijn er nog de grote onderlinge verschillen tussen gele-hesjesdragers. Met al die afleidingen kun je krantencolumns, tv-programma's en sociale media vullen, en dat is dan ook uitgebreid gebeurd. Gelukkig wordt ook steeds meer de grote lijn gezien: de machteloze woede om neoliberaal beleid.

Elitair gemak

Wie de woede wil leren kennen of herkennen, doet er goed aan om het boekje van Édouard Louis te lezen. De titel verradt al veel: *Ze hebben mijn vader vermoord*. Louis, opgegroeid in een arm Frans arbeidersgezin, beweegt zich nu in Parijse literaire kringen, waar hij zich verbaast over het gemak waarmee elites over politiek praten. Voor hen is het een spel; voor een arbeider zoals zijn vader is het een kwestie van wel of niet genoeg te eten hebben, van wel of niet gezond zijn en zelfs van leven en dood.

In zijn boek, van zo'n zeventig korte pagina's (in de Nederlandse vertaling), vertelt Louis over zijn

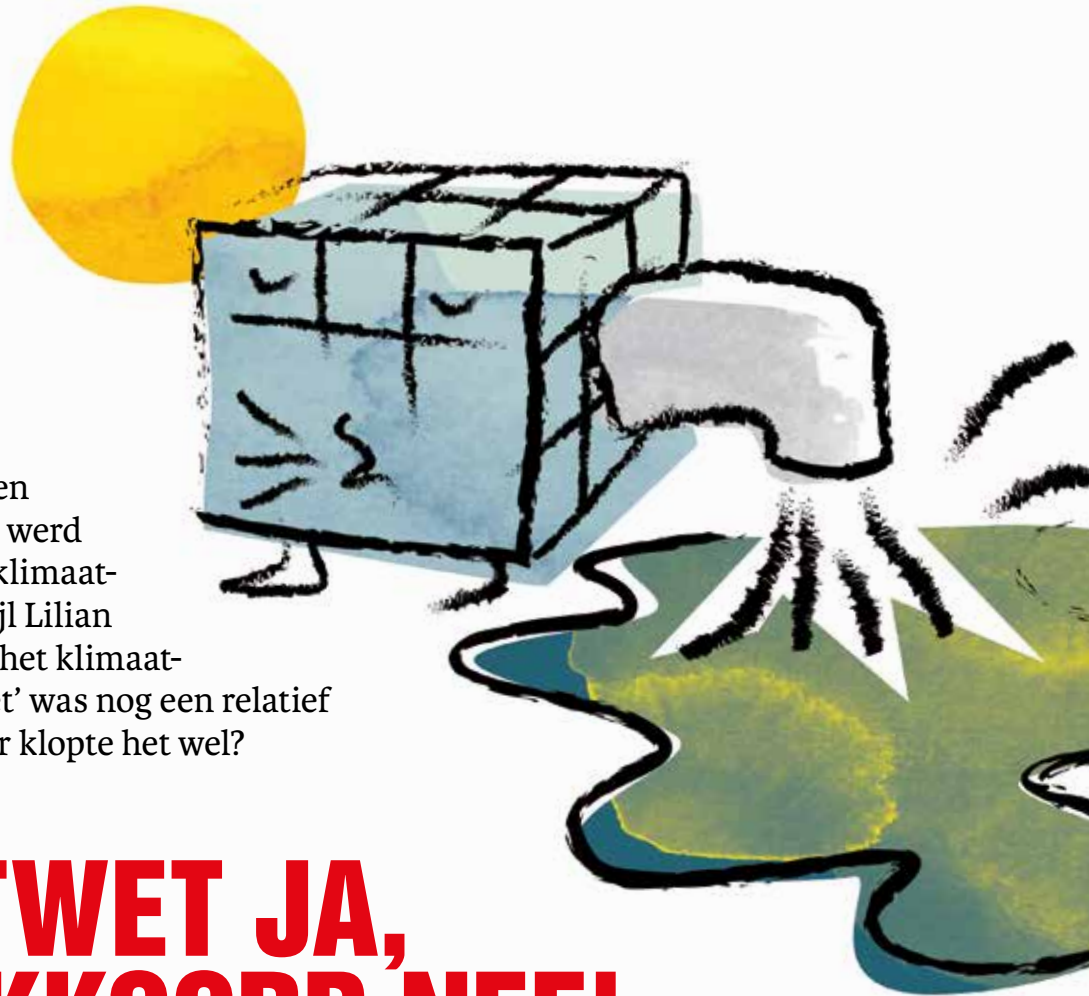
jeugd en zijn haat-liefdeverhouding met zijn familie. Maar vooral over zijn vader. Hij zoekt naar begrip voor zijn harde, soms gewelddadige vader. Hij laat ons meevoelen met de woede van zijn vader over de elite, over 'de' politiek die, met jaren neoliberaal beleid van keiharde bezuinigingen, zijn vader gebroken heeft. Louis laat ons zien hoe beleid dat voor de een de uitkomst van een politiek spel is, het lichaam van zijn vader geweld aandeed. De schrijver is ook niet bang om de mensen die hij ziet als moordenaars van zijn vader met naam en functie te benoemen.

Tijd voor een goeie revolutie

Édouard Louis wordt wereldwijd gevraagd de gele-hesjesbeweging te becommentariëren, sinds hij op Twitter uitgebreid zijn steun heeft uitgesproken. Dat doet hij met goed gekozen, scherpe woorden – maar vooral met gevoel. Louis vertelt in het boek hoe zijn vader, die ooit buitenlanders en homoseksuelen overal de schuld van gaf en zich zorgen maakte om de extreemlinkse sympathieën van zijn zoon, nu het racisme aan de kaak stelt, zijn zoon vraagt te vertellen over de man van wie hij houdt en zegt dat het tijd is voor een goeie revolutie. Louis laat zien dat je afkeer over sommige uitingen van de woede niet in de weg hoeft te staan van begrip voor de woede. ●

tekst Diederik Olders

● Édouard Louis, *Ze hebben mijn vader vermoord*, vertaald door Reintje Ghoos en Jan Pieter van der Sterre, De Bezige Bij 2018.

Verwarring ten top, afgelopen december. Op sociale media werd beweerd dat de SP vóór het klimaat-akkoord had gestemd, terwijl Lilian Marijnissen zich juist tégen het klimaat-akkoord uitsprak. ‘Hypocriet’ was nog een relatief vriendelijke aantijging. Maar klopte het wel?

KLIMAATWET JA, SHELL-AKKOORD NEE!

SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman houdt zich al jaren bezig met klimaatrechtvaardigheid. Zij is dan ook de aangewezen persoon om licht in de duisternis te brengen. Klimaat-akkoord, klimaatwet, klimaat-ontkenners, klimaatrechtvaardigheid: hoe zit het nou eigenlijk?

› **Heeft de SP vóór het klimaat-akkoord gestemd?**

‘Nee. Dat kan ook helemaal niet. We hebben daar nog helemaal niet over kunnen stemmen in de Tweede Kamer. Het klimaat-akkoord is het resultaat van onderhandelingen tussen de regering, werkgevers, vakbonden en milieuorganisaties.’

› **Nou ja, de vakbonden en milieu-organisaties zijn fel tegen, toch?**

‘Precies. Zij hebben dezelfde kritiek als de SP op dit zogenaamde akkoord: de mensen moeten betalen, de grootste vervuilers – zoals Shell – worden ontzien. Toen de milieuorganisaties en de vakbonden zagen dat de regering en de werkgevers dit er per se door wilden drukken, zijn ze gestopt.’

Daar wilden ze hun handtekening niet onder zetten.’

› **Dus voor de duidelijkheid: de SP is tegen dit klimaat-akkoord.**

‘Ja. Wij noemen dit een Shell-akkoord. Het betekent: iedereen laten betalen, behalve grootvervuilers als Shell. De onderhandelingen worden geleid door VVD’er Ed Nijpels en gedomineerd door grootvervuilers.’

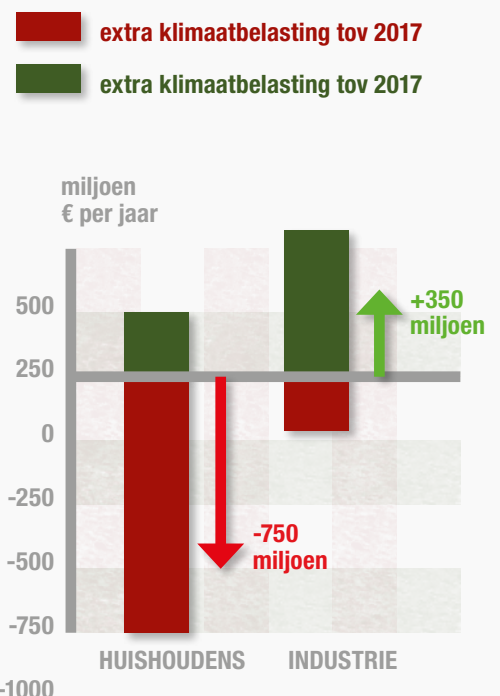
› **Met als resultaat?**

‘Vakbond FNV en de milieubeweging hebben berekend wat de gevolgen van het akkoord zijn. Het klimaat-akkoord gaat huishoudens 1,5 miljard euro per jaar kosten. De grootste vervuilers strijken daarentegen 450 miljoen euro subsidie op.’

› **Is de SP dan ook tegen klimaat-maatregelen?**

‘Nee, juist niet. Wij willen klimaatrechtvaardigheid. Wij willen een schone aarde doorgeven aan onze kinderen. Maar we

DE GROOTSTE VERVUILERS GAAN EROP VOORUIT

Gevolgen regeerakkoord en Klimaat-akkoord
BRON: Milieudefensie

laten niet de gewone huishoudens een hogere energierekening betalen. Wij leggen de rekening waar die thuishoort: bij grootvervuilers als Shell en hun aandeelhouders.'

› **Maar de SP heeft wel érgens voor gestemd, was zelfs mede-indiener.**

'Ja, dat is de klimaatwet. De klimaatwet heeft vastgesteld wat het doel van klimaatbeleid moet zijn. Het klimaatakkoord is een – slechte – uitwerking daarvan. Wij hebben vóór de wet gestemd en zijn fel tégen het akkoord.'

› **Wat hebben we aan een Klimaatwet en opgelegde doelen als de grootvervuilers via het klimaatakkoord uit de wind worden gehouden?**

'Het eerlijke antwoord is: niks. Alles komt neer op rechtvaardigheid. Als

Rutte het grote geld matst en de rekening bij huishoudens neerlegt, zal dat ertoe leiden dat gewone Nederlanders een hekel krijgen aan elke klimaatmaatregel. Tegen zo'n foute praktijk kan geen goedbedoelde wet op. Als de rekening alleen bij huishoudens terecht komt, wordt elk doel en elke klimaatwet onhaalbaar. Onze steun is niet onvoorwaardelijk.'

› **Sommigen zeggen: nu zit de SP in het kamp van de klimaatontkenners, zoals PVV en FvD.**

'Dat is grappig. Dan zouden de milieurorganisaties ook in dat "kamp" zitten. Als klimaatontkenners in een kamp zitten, dan is dat het kamp van de grootvervuilers als Shell. De boodschap van de ontkenners is: het klimaatakkoord is onrechtvaardig voor mensen, omdat klimaatbeleid altijd onrechtvaardig is. Dat is precies wat de grootvervuilers willen dat mensen denken. Het enige wat wij gemeen hebben met PVV en FvD is dat wij *dit* klimaatakkoord niet willen. Maar in tegenstelling tot de klimaatontkenners hebben wij een alternatief, een beter idee.'

› **Namelijk?**

'Ik geef graag Canada als voorbeeld. Dat land werd in 2015 nog uitgeroepen tot fossiel van het jaar; het stond in de top 10 van zowel kolen-, gas- als olieproducerende landen. Maar op dit moment voert Canada een CO₂-belasting in voor grote vervuilers, waardoor de uitstoot van het land fors wordt teruggebracht.'

DE VERSCHILLEN OP EEN RIJTJE

KlimaatWET

- Stelt vast dat regering klimaatdoelen moet halen
- Een van die doelen: in 2050 moet de uitstoot van CO₂ met 95 procent verminderd zijn
- door de Tweede Kamer aangenomen op 20 december 2018

▶ **SP is VOOR**

KlimaatAKKOORD

- Officiële naam: Nederlands Klimaatakkoord. Hier overlegt de regering met organisaties over de uitvoering van het klimaatbeleid
- Het akkoord dat hieruit voortkwam laat mensen en niet grootvervuilers betalen voor klimaatbeleid

▶ **SP is TEGEN**

› **Maar betalen de mensen dan niet alsnog de rekening, door hogere prijzen?**

'Nu komt de truc: 90 procent van de opbrengst van die belasting wordt teruggegeven aan huishoudens. Ook bij hogere prijzen gaan huishoudens erop vooruit. Hierdoor profiteren mensen met een laag en gemiddeld inkomen juist van klimaatbeleid. Zo moet het volgens de SP; we laten een dergelijk plan op dit moment dan ook doorrekenen voor de Nederlandse situatie.'

› **Klimaatbeleid waar de mensen ook op korte termijn beter van worden dus.**

'En op lange termijn. Uit onderzoek blijkt dat mensen door milieuvuiling korter leven en meer ziek zijn. Dat kost Nederland

ook nog tientallen miljarden per jaar. Niets doen is niet goedkoper. Klimaatrechtvaardigheid kan voor een eerlijker samenleving zorgen. We kunnen de zeggenschap over onze energievoorziening terugpakken. Dan zijn we niet meer afhankelijk van grote vervuilers, die bijvoorbeeld zorgen voor gezondheidsschade en aardbevingen in Groningen. Mensen kunnen weer zelf gaan over hun eigen betaalbare en veilige energie. De SP wil een groene en een sociale revolutie.' ●

tekst Diederik Olders
foto Floor Mertens
illustratie Nenad Mečava

De SP start een meldpunt over de hoge energierekening. Huishoudens betalen zich scheel; we willen weten hoeveel de rekening echt is gestegen en samen de strijd aangaan voor rechtvaardige verdeling.
doemee.sp.nl/energierekening

< KABINET HOUDT GEEN KOERS IN DOSSIER LELYSTAD AIRPORT

Tegen alle eerdere afspraken in kondigde VVD-minister Cora van Nieuwenhuizen afgelopen december aan dat Lelystad Airport best zelfstandig mag groeien. In het regeerakkoord was juist opgenomen dat de nog te openen luchthaven in de Flevopolder enkel vakantievluchten van Schiphol mag overnemen als het daar te druk is. De draai van Van Nieuwenhuizen schoot in het verkeerde keelgat bij omwonenden, die overlast van dalende en opstijgende vliegtuigen vrezen. De Kamer gaf, op initiatief van de SP, wel een duidelijk signaal aan hen af. De oproep van SP-Tweede Kamerlid Cem Laçin om geen zelfstandige groei van Lelystad Airport toe te staan kon op een meerderheid rekenen.

> GRATIS OV LUXEMBURG

Een forens die tussen Amsterdam en Den Haag pendelt is maandelijks bijna 200 euro duurder uit dan de zuiderbuur met een trajectkaart Antwerpen-Gent. Terwijl beiden ongeveer evenveel kilometers maken. Het openbaar vervoer in Nederland is dan ook het duurste van de EU, zo concludeerde statistiebureau Eurostat onlangs. Maar het kan ook anders. In Luxemburg wordt het openbaar vervoer vanaf 2020 helemaal gratis. Dat wordt betaald via belastingen, zodat hoge inkomens meer bijdragen. Beter voor het klimaat, minder files en minder fijnstof in de stad. Leest u mee, meneer Rutte?

NOG 20 JAAR DOORSCHILDEREN?

Een fatsoenlijke oude dag, dat wil toch iedereen? Maar daarvoor moet het kabinet wel extra geld uittrekken, stellen de vakbonden. Met een colonne van 50 voertuigen trokken zij op 20 december naar minister Koolmees (Sociale Zaken), om hem een ultimatum te geven. Het laatste deel niet harder dan 66 kilometer per uur, omdat ook de AOW-leeftijd wat de actievoerders betreft niet verder mag stijgen. SP-Tweede Kamerlid Bart van Kent hield verschillende bijeenkomsten over de pensioenplannen van het kabinet. Hij roept SP'ers die ook FNV-lid zijn op om pensioenbijeenkomsten in hun regio te bezoeken, waarmee de vakbond opbouwt naar grotere acties. Houd hiervoor www.facebook.com/goedpensioen in de gaten!

foto Suzanne van de Kerk

OP ZOEK NAAR VAN OLDENBARNEVELT

‘Een politieke vadermoord’, noemt SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak de dood van staatsman Johan van Oldenbarnevelt. Onthoofd op het Binnenhof, in opdracht van Willem van Oranje. Mogelijk liggen zijn botten in een gesloten grafkelder onder de Eerste Kamer. Wordt zijn graf geopend als het Binnenhof volgend jaar verbouwd wordt?

RONALD VAN RAAK betast de muur van de Bollenburgh in Amersfoort, het statige pand waarin Johan van Oldenbarnevelt (1547-1619) opgroeide. ‘Je kunt hier de geschiedenis voelen, mooi is dat’, zegt de bevoegen historicus. Hij pleitte met succes voor een onderzoek naar de stoffelijke resten van een van de belangrijkste politici uit de geschiedenis van ons land.

Een paar jaar geleden hield Stef Blok, de toen verantwoordelijke minister, de boot nog af. Maar het kan verkeren in Den Haag. Opeens vond Van Raak premier Mark Rutte aan zijn zijde. ‘Hij noemde Van Oldenbarnevelt zelfs de grootste staatsman ooit. Wat zouden de Oranjes daarvan vinden? Zij stammen af van de man die Van Oldenbarnevelt zonder enige vorm van proces liet onthoofden.’

Die man was prins Maurits van Oranje (1567-1625), de protegé van Johan van Oldenbarnevelt en zoon van vader des vaderlands Willem de Zwijger. Ronald van Raak is mateloos geboeid door de relatie tussen de raadspensionaris en landsadvocaat Van Oldenbarnevelt en legeraanvoerder Maurits. Wandelend door de laatmiddeleeuwse Muurhuizen, de parelketting van Amersfoort, vertelt hij over hun diepe genegenheid en het wederzijds respect.

Eenzaam en verlaten

‘Van Oldenbarnevelt ontfermde zich na de dood van Willem van Oranje in 1584 over Maurits en het klikte tussen hen. Maurits kreeg zijn scholing van Johan, die voor hem als een tweede vader was. Onder de hoede van bestuurlijk leider Van Oldenbarnevelt groeide Maurits uit tot een militair strateeg. Hun verbond pakte uitstekend uit, maar er trad een verwijdering op na de Slag bij Nieuwpoort in 1600. Toen negen jaar

Ronald van Raak:
'Nee, nee, dit is geen potje
Oranjes pesten.'

later in de oorlog met Spanje een bestand werd overeengekomen, kwamen Johan en Maurits tegenover elkaar te staan. Johan omarmde de wapenstilstand, want oorlog voeren kostte heel veel geld en hij wilde de handelspositie van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden versterken. Maurits gaf de voorkeur aan doorvechten.'

Intussen ontstond er ook nog eens een hardnekkig religieus conflict, dat uitmondde in een politiek schisma. Maurits koos voor de contraremonstranten, de orthodoxe calvinisten. Daarop werd Van Oldenbarnevelt, die ook in de leer lijnrecht tegenover Maurits stond, bevangen door vrees voor een staatsgreep. Hij loodste in 1617 de Scherpe Resolutie door de Staten van Holland, om daarmee het militaire leiderschap van Maurits te frustreren. Maar de opperbevelhebber zou uiteindelijk dictatoriale volmacht krijgen. Maurits zag zijn kans schoon en sloeg meteen toe. Hij arresteerde vooraanstaande leden van de oppositie en liet Van Oldenbarnevelt vastzetten.

Van Raak: 'Maurits beschuldigde, zonder enige grond, Van Oldenbarnevelt van landverraad. Daar zat hij dan, de man die hem had gevormd en voor wie hij diepe genegenheid had gekoesterd, eenzaam in zijn cel. Verlaten door zijn vrienden. Van Oldenbarnevelt werd op 16 mei 1619 op het Binnenhof onthoofd. Het was niet alleen een politieke afrekening, maar ook een politieke vadermoord, een buitengewoon tragische gebeurtenis met nare gevolgen voor de Republiek, die bestuurlijk in verval raakte en de nodige nederlagen tegen de Spanjaarden kreeg te slikken.'

Dichtgemetseld

Het lijk van Van Oldenbarnevelt werd begraven in de kelders onder de Hofkapel. Van Raak: 'Dat gebeurde niet zonder reden.

Daar lagen onder anderen ook de graven van Holland en die plek was niet toegankelijk voor het publiek. Zo ontnam Maurits de aanhangers van Van Oldenbarnevelt de mogelijkheid om hem te eren.'

Een sprong in de historie: de Hofkapel ging in 1879 tegen de vlakte, om plaats te maken voor het gebouw van de Eerste Kamer. De grafkelder werd dichtgemetseld. Van Raak: 'Ik ben er vaak geweest en realiseerde me dat daar, ergens achter de muren van de opslagruimte van de Senaat, de overblijfselen van Johan van Oldenbarnevelt kunnen liggen. Vanaf volgend jaar wordt het Binnenhof ingrijpend verbouwd. Dat is een uitgelezen gelegenheid voor een onderzoek. Nee nee, dat is geen potje Oranjes pesten, het gaat mij om de tastbare geschiedenis, om eerherstel voor de man die de fundamenten legde voor het huidige Nederland. Daarbij moeten we natuurlijk ook aandacht besteden aan de vele schandelijke kanten in de geschiedenis van de Republiek waarin Johan van Oldenbarnevelt een grote rol heeft gespeeld. Zoals oprichting van de VOC, de eerste multinational ter wereld.'

Standbeeld verplaatsen

In 2020 gaat het Binnenhof dus op de schop. Als het aan Ronald van Raak ligt, kan als die gigantische klus is geklaard meteen het standbeeld van Van Oldenbarnevelt worden verplaatst naar het Binnenhof, de executieplaats van destijds. Het beeld van een zittende man met de hand op het hart ('Johan weigerde om een gratieverzoek in te dienen, want dat zou als een schuldbetekenis kunnen worden opgevat') werd in 1954 aan de rand van de Hofvijver geplaatst. 'Hoewel het Binnenhof de meest logische locatie was en nog steeds is, mocht het beeld daar

niet komen. Stel je voor zeg, dan zouden onze staatshoofden op Prinsjesdag worden geconfronteerd met een eerbetoon aan de man die door een Oranje een kopje kleiner was gemaakt.'

Als er straks daadwerkelijk botten worden gevonden, heeft Ronald van Raak een geweldige troef achter de hand. Twee nabestaanden, de zussen Anke en Els van Oldenbarnevelt, hebben hun volledige medewerking aan een dna-onderzoek toegezegd. Om nu al te denken aan een herbegravenis vindt Van Raak prematuur. 'Laten we eerst maar eens de resultaten afwachten. Dat er met de zegen van Rutte serieus werk van wordt gemaakt, stemt mij al heel tevreden. Wij hoeven er niet langer zwijgend genoeg mee te nemen dat Johan van Oldenbarnevelt vier eeuwen geleden werd weggemoffeld.' ●

tekst Robin Bruinsma
foto Maurits Gemmink

Op diverse manieren wordt er dit jaar aandacht aan besteed dat het 400 jaar geleden is dat Van Oldenbarnevelt werd onthoofd.

- Zo is er een tentoonstelling in het Haags Historisch Museum. Op de website van het museum staan nog meer Haagse Van Oldenbarnevelt-tips: sp.nl/Zif
- Theatergroep Aluin heeft een marathonvoorstelling gemaakt: drie voorstellingen achter elkaar over Van Oldenbarnevelt. Zie: aluin.nl Er is ook een korte versie, met als titel Van Oldenbarnevelts laatste woorden: 'Maak het kort.'
- In Amersfoort kun je zijn huis opzoeken, maar er is natuurlijk ook van alles te doen dit jaar. Kijk op sp.nl/ZiY

LINKSVOOR **‘ALS JE NOOIT VOOR JEZELF OPKOMT, LAAT JE MET JE SOLLEN’**

Na een jaar of vijftien haast al zijn vrije tijd in de SP Venray te hebben gestoken, wilde afdelingsvoorzitter Ronald van Hal (51) het dit jaar wat kalmer aan gaan doen. Dat liep anders: ‘Door heibel in de Limburgse Staten vielen er mensen af en moesten we alle zeilen bijzetten. Maar dan zie je hoeveel veerkracht een afdeling heeft. Oude getrouwen werden weer actief, nieuwe mensen traden naar voren. We gingen terug naar wat we het liefste doen: actie voeren in de wijken. Nu zijn we weer op de weg omhoog.’

tekst Daniël de Jongh
foto Karen Veldkamp

› Hoe hebben jullie dat gepresteerd?

‘We hebben ons geconcentreerd op één wijk, het Brukske. Daar staan veel schimmelwoningen, die hebben we van deur tot deur in kaart gebracht. Vervolgens hebben we de woningcorporatie en lokale media benaderd. Met succes: als uitbreiding op het renovatieproject gaat ook de corporatie nu huis aan huis problemen opsporen. De bewoners hebben een actiegroep opgericht om de vinger aan de pols te houden, dus we kunnen nu verder in andere buurten.’

› Hoelang ben je al SP-lid?

‘Sinds 2000. In 2003 kwam ik in Venray wonen en ik hing meteen een verkiezingsposter uit de Tribune voor mijn raam. Diezelfde avond belde de afdelingsvoorzitter aan. Of ik actief wilde worden. Het was het begin van een ongelooflijk leuke tijd. We waren een afdeling die bruiste van de ideeën, wat soms goed en soms wat minder goed uitpakte. Een zootje ongeregeld.’

› Wat doe je in het dagelijks leven?

‘Ik ben begeleider op een woongroep voor

verstandelijk gehandicapten met gedragsproblemen. Fijn en uitdagend werk, al is het door jarenlange bezuinigingen steeds zwaarder geworden. Toch is de actiebereidheid in deze sector laag, zelfs nu er krapte is op de arbeidsmarkt. Ongelooflijk jammer, want als je nooit voor jezelf opkomt, laat je met je sollen.’

› Heb je hobby's?

‘Ik heb twee oude dieselmotoren thuis staan, om op te knappen. Vanwege de herrie laat ik ze alleen lopen als mijn burens er niet zijn. Verder speel ik klavecimbel. Een heel gevoelig instrument, het kost jaren om dat onder de knie te krijgen.’

› Wat haalt de kapitalist in jou naar boven?

‘Moeilijke vraag, ik ben best een bewuste consument. Ik gooi bijvoorbeeld nooit eten weg en mijn kleding draag ik af tot mijn man zegt dat het écht niet meer kan. Maar wacht: gadgets voor de computer en de telefoon, dat is wel een zwakke plek.’ ●

foto Hindustan Times / Hollandse Hoogte©

> 150 MILJOEN STAKERS

Een vol Malieveld valt in het niet bij wat er op 8 en 9 januari in India gebeurde. Voor een tweedaagse algemene staking kwamen in India zo'n 150 miljoen(!) mensen op de been. Vrijwel alle sectoren namen deel aan de massale acties in het hele land: van bankmedewerkers tot boeren, studenten en hoogleraren tot

ambtenaren. De betogers keerden zich tegen de economische hervormingen van premier Narendra Modi, die slecht zouden uitpakken voor werknemers. Het was de grootste staking ooit voor India... en mogelijk zelfs de wereld. Dat dit jaar nog vele stakingsrecords mogen sneuvelen!

> SCHOONMAKERS SCHRIJVEN GESCHIEDENIS

Nederland is een van de weinige Europese landen waar de baas je verwacht op 1 mei, de Dag van de Arbeid. Maar hier zou zomaar verandering in kunnen komen. Honderdvijftig schoonmakers hebben vorige maand geschiedenis geschreven. Zij hebben de eerste Nederlandse cao waarin 1 mei een vrije dag is. Dat smaakt wat ons betreft naar meer!

foto Sander van Oorspronk

Dennis de Jong
SP-fractievoorzitter
Europees Parlement

CENTJES

Alle lezers allereerst een heel goed 2019 toegewenst. Het gaat allemaal spannend worden in Brussel. Allereerst met de naderende Brexit eind maart en vervolgens met de verkiezingen voor het Europees Parlement op 23 mei. Maar er spelen ook nog 'gewone' zaken. Zoals bijvoorbeeld de onderhandelingen over hoeveel de Europese Unie ons de komende 7 jaar mag kosten (te rekenen vanaf 2020). Daar hoor je minder over, maar er staan enorme bedragen op het spel en we krijgen er allemaal mee te maken in onze portemonnee.

Als Europarlementariër heb ik steeds veel tijd gestoken in begrotingscontrole, want er wordt ontzettend veel geld verspild. En niet

alleen door de uitpattingen van het Europees Parlement zelf: gebouwen die steeds groter en luxer moeten worden, allerlei vergoedingen waar Europarlementariërs het liefst geen verantwoording over afleggen (de 'bonnetjes') en de torenhoge salarissen van zowel ambtenaren als Europese politici. Hoe verwerpelijk ook, de grootste verspilling vind je bij de talloze fondsen van de EU. Grote bedrijven eten volop mee uit de ruif, of het nu gaat om landbouw, regionaal beleid of innovatie. Maar of het allemaal iets oplevert voor gewone mensen? Als je de rapporten van de Europese Rekenkamer leest in ieder geval niet. En je praat hier dan wel over miljarden.

Juist op de fondsen kun je flink besparen. Bijvoorbeeld door ze vooral in te zetten in de armste lidstaten en een einde te maken aan het rondpompen. Zo moet Nederland jaarlijks meer dan 4 miljard euro ophoesten, waarvan we via de fondsen de helft terugkrijgen. En maar subsidieaanvragen indienen, en maar verantwoording afleggen. Laten we daar een eind aan maken. Nederland kan dan, net als andere nettobetalers, minder afdragen en in ruil daarvoor stoppen met de lobby voor steun vanuit de Europese fondsen. Dat leidt tot een kleinere Europese begroting – en daarmee tot minder speeltjes voor multinationals. Dat lijkt me rechtvaardig.

foto Suzanne van de Kerk

PRIKBORD@SP.NL

of stuur een brief naar
Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort

GELE HESJES

Frankrijk neemt het voortouw. We hebben toen die revolutie gehad tegen de Zonnekoning. En nu gaat het feitelijk wéér over hetzelfde. Ik hoor niemand iets zeggen over de ware oorzaak. En die is dat het kapitalistische systeem zodanig is georganiseerd, dat je ALTIJD op den duur een grote groep krijgt met naar verhouding te weinig inkomsten en een kleine groep met overdreven veel geld. Als je praat over gelijkheid. dan moet je ook echt iedereen gelijk behandelen. Ik vind het goed dat ze de straat op gaan. Want ze hebben groot gelijk, ergens is het niet in de haak.

Paula van Roon, Heerlen

TUNNELVISIE

Met veel plezier las ik in de Tribune dat Rutte last heeft van een tunnelvisie/ waanidee: de markt lost alles wel op. De oude econoom Adams had bij het woord markt een groot aantal aanbieders in zijn beeld. Die kans is door de nieuwe liberale economie onmogelijk geworden, want klein produceren is te duur in dit systeem. Dat heeft twee effecten die de consument tot wanhoop drijven. De producent bepaalt wat er te koop is en niet de koper, het aanbod is uitermate verschaald. Bovendien hebben slechts enkele internetreuzen zoveel invloed op het aanbod en koopgedrag dat er veel wordt verspild, slechte producten meer verkocht worden dan duurzame, goede producten. Hierbij erger ik mij eraan dat ik elk jaar weer tijd en geld moet verspillen om nieuw te moeten kopen, daar de producten

gemaakt zijn om zo snel mogelijk kapot te gaan, terwijl dat voor alle partijen slecht is. Ik als consument ben zo meer geld en tijd kwijt, het milieu kan deze roofofbouw niet aan, de producent krijgt er een slechte naam van en kan dus rustig failliet gaan, wat de staat/maatschappij opnieuw veel geld zal kosten, waardoor zowel financieel als ecologisch wij onze kinderen een ramp op aarde achterlaten.

Allen samen kunnen wij hier iets aan doen, maar die grote internationale bedrijven hebben er groot belang bij dat dit niet gebeurt en verstoren derhalve veel democratische processen. Met een regering die lijdt aan waanideeën en kortzichtigheid zullen deze processen ook met een oogarts niet verholpen worden. Hoe blind kun je zijn?

Andree Motz

DOORLOPENDE MACTHTIGING BON OM LID TE WORDEN

SP

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
 roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
 adres + huisnr : _____
 postcode : _____ woonplaats: _____
 land : _____ geboortedatum: _____
 email : _____
 telefoon : _____ mobiel: _____
 IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)* : _____
 plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
 handtekening : _____

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

Tribune januari 2019

Stuur deze bon in een enveloppe zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

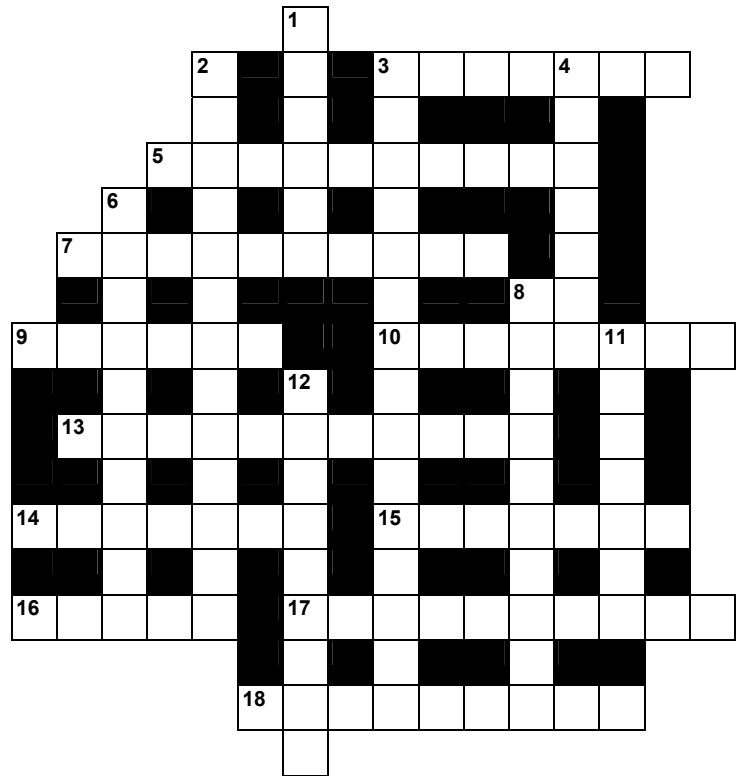
CRYPTOGRAM

Horizontaal

3 Kerkvader zit ernaast, tijdens de eredienst (7 en 4,3) - 5 Prothesen voor etalagepop (10) - 7 Roetvegen heeft-ie, na veel overleg, bijvoorbeeld in Flevoland (10) - 8 Oppervlakkige uitroep. (2, ook afk.) - 9 Was een gulzig drinker. (6) - 10 Letters weglaten? Dat is woordbreuk! (8) - 13 Onderwerp: een woord met hoog BMI (11) - 14 Kalm gedrag in de slaapkamer (7) - 15 Privacy valt ook niet mee met dit soort openbaar digitaal vervoer! (7) - 16 Zweetdruppel van waarde (op het voorhoofd van ruziënde vader) (5 en 2,3) - 17 Rechters welke laten gissen naar hun advies? (10) - 18 Verpleeghuis op stand (9)

Verticaal

1 Warmtebron binnens- en buitenshuis (6) - 2 Nieuwsprogramma staat nog in de kinderschoenen. (13) - 3 Onweerstaanbare behoefte van een DTP'er? (15) - 4 Dubbel onplezante aanbieder (7 en 3,4) - 6 Pa zit bij de bloed- én spermabank (10) - 8 Kan zelf ook (niet) opgestoot? (10) - 11 Hoge invoerrechten op ouderwets kinderspeelgoed. (7) - 12 Baby zit er diep weggestopt? (9)

Henry en Lucas, © FLW 2019

ZINNEBEELDING

	<p>Loose Change' leerde wat bij hun 9/11 onderzoek. [P; 1-4]</p> <p>Engelse vogel gaat gebukt onder BN-prietpraat. [P; 1-1]</p> <p>De Faraol Welke zender? [Z; 4-10]</p> <p>Daar zit geen plofkip bij! [P; 11]</p> <p>Een beetje hoffelijk op Zondag. [P; 4+5]</p> <p>Politiek, economie, sociologie en wetenschap – vanaf 2002. [P; 7]</p> <p>Een uur is geen 60 minuten? [P; 6+1]</p> <p>Deze vogel werkt voor BNNVARA. [N (achternaam); 1-4]</p> <p>AVROTROS heeft een zesde zintuig. [P; 3+1]</p> <p>Krijgt de jeugd les van Holleeder? [P; 8-1]</p> <p>NMO maar dan zonder 'nee'. [P; 1+7]</p> <p>Vragenuurtje, iemand? [P; 7]</p>		

Opricht

U ziet 12 beelden, elk passend bij een bepaald TV-programma. Gebruik de in willekeurige volgorde geplaatste Hints in de Tabel om, via de beelden, de gevraagde (programma)namen of zenders te achterhalen.

De volgorde van de oplossingsletters is van linksboven in de tabel (rij 1, kolom 1 = 1-1; dan een naar rechts = 1-2; dan 1-3; 1-4; 2-1; 2-4 enz.) naar rechtsonder (4-4). Er zijn dus 12 letters in het oplossingswoord (het 'middenvak' met hints telt niet mee).

Elke hint heeft een extra aanduiding. De letter aan het begin geeft aan welk type antwoord wordt gevraagd: P=Programma; Z=Omroep/Zender; N=Naam persoon. Het tweede deel van de aanduiding (cijfer) is de plaats van de oplossingsletter.

Het derde deel (+ of – met een cijfer erachter) is de plaats in het alfabet waar de oplossingsletter zich bevindt. Een aanduiding '+2' betekent dat de juiste letter 2 plaatsen verderop in het alfabet voorkomt.

Voorbeelden: Utrecht (6) = 'h'. Utrecht (2-1) = 's'. De 'lange ij' is 1 letter ('y'). Een spatie telt niet mee. Veel plezier!

OPLOSSINGEN DUOGRAM DECEMBER 2018

Oplossing Leefvormen

Horizontaal

4) Zorgboerderij 7) Kraken 8) Vinexwijk 11) Noaberschap 12) Leen 13) Hokken 14) Tiny.

Verticaal

1) Ecodorp 2) Barak 3) Collectief 5) Begijnhof 6) Tuindelen 9) Kibboets 10) Family.

Oplossing Bouwpolitiek

A) Zadkine C) Panthéon E) Volkszaal G) Sakkara/Saqqara I) Louvre K) Templo Mayor M) Reykjavic O) Pentagon.

Totaaloplossing Duoqram 2018

KANGOEROEWONING

De winnaar van de decemberpuzzel 2018 is Theo Beld uit Enschede.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 30 januari 2019 naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl. Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden?

Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verlost uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

